

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YAKINÇAĞ TARİHİ ANA BİLİM DALI

SİLİFKE TEMETTUAT DEFTERİ
TAHLİLİ VE DEĞERLENDİRMESİ
(H/1260-1261)

723071

YÜKSEK LİSANS TEZİ

123071

DANIŞMAN
Doç. Dr. Musa ŞAŞMAZ

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMAN TAYIN HİZMETİ**

HAZIRLAYAN
Hatice DEMİRKAYA

NİĞDE 2002

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Hatice DEMİRKAYA'ya ait Silifke Temettuat Defteri Tahlili ve Değerlendirmesi(H/1260-1261) adlı çalışma, jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Doç. Dr. Musa ŞAŞMAZ
(Danışman)

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

İmza

Doç. Dr. Ramazan TOSUN

İmza

Yrd. Doç Dr. Mehmet KAYA

ÖZET

Tanzimât Dönemi, Osmanlı tarihi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bu dönemde ülke ekonomisini düzenlemek ve ilerleyen batı ülkeleri karşısında geri kalmamak için mâli, askerî ve ictimâî alanda birtakım ıslahatlar yapılmıştır. Bu çerçevede yapılan önemli bir icraat da temettuat defterlerinin düzenlenmesidir. Bu defterlerde ülkede yaşayan insanların sosyal ve iktisâdî durumları hakkında önemli bilgiler mevcuttur.

Yerleşim birimlerindeki hâne sayısı, hane reislerinin isimleri, meslekleri, malları, yıllık gelirleri ve ödedikleri vergiler bu defterlerde kayıtlıdır. Bu veriler o yerleşim biriminin sosyal ve iktisâdî durumunu yansıtmaktadır. İnsanların etnik durumları, inançları ve faaliyetleri de belirtilmektedir.

Silifke Temettuat Defteri, 1844 (H/1260) yılında düzenlenmiştir. Bu defterdeki verilere göre, Konya Eyâleti, İçel Sancağı'na bağlı Silifke, XIX. asırda 13 yerleşim biriminden oluşan bir kazadır. Bu yerleşim birimlerinden Çiftlik karyesinde gayri Müslim Rumlar, geri kalan 12 karyede ise Müslüman ahali yaşamaktadır. Ayrıca merkez kasabada 15 hanelik ehl-i İslâm Kıptî ahalinin yaşadığı da belirtilmektedir.

Kazada Göksu vadisinin verimli topraklarının ve elverişli iklimin tanıdığı imkânlar çerçevesinde farklı ürünlerin yetiştirilebildiği anlaşılmaktadır. Arazinin büyük bölümü ekili durumdadır.

Kazada yaşayan insanları çok büyük bir bölümü çiftçilikle geçimini temin etmektedir. Bunun yanı sıra hizmet sektöründe çalışanlar, eğitimle uğraşanlar ve az da olsa zanaat sahibi olanlar mevcuttur.

Genellikle, hane reislerinden, gelirlerine göre vergi alındığı anlaşılmaktadır. Ancak bazı istisnâî durumlar da mevcuttur. Gelir vergi oranlarında görülen tutarsızlıklar kazanca göre vergi alma hedefine istenen ölçüde ulaşamadığını göstermektedir.

SUMMARY

The Tanzimat era had a great significance in the Ottoman Empire. In this period several reforms about fiscal, financial, military and social matters were made both to improve the economy and not to stay far behind the western countries. For these reforms it was found necessary to find out the extent of the resources at the disposal of the government. The government therefore introduced some censuses to find out both human and financial resources of the Empire. The data collected for financial reason was put in the Temettuat Defters.

In these defters there are number of households and their chiefs, their occupations, estates, animals, yearly incomes and taxes due. The defter of a local unit was divided into millets. In other words Muslim and non-Muslim subjects were kept seperated in the defter.

The defter under study is that of Silifke dated from 1844. Silifke was sub-district of İçel district in the province of Konya. Silifke had 13 villages attached to it. Out of one, namely Çiftlik inhabited by the Greeks, the rest 12 villages were inhabited by the Muslims. Besides, only 15 Gypsy housholds were reported to be living in the central village of Silifke.

In Silifke region there is Göksu valley which has a fertile soil and various grains were cultivated there. These grains were also listed in the defters.

It appears that most of the inhabitants living there were occupied with farms and thr rest were busy with some other fields such as sepherds, constructor, window and door repairer and so on.

It is understood that the tax were taken in line with the income they earned each year. However some exception was made in special circumstances. There were some inconsistencies between income and the tax received from it.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
SUMMARY.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
KISALTMALAR.....	IV
TABLO VE GRAFİKLER CETVELİ.....	V
ÖNSÖZ.....	VII
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	8
KAZANIN TARİHİ GELİŞİMİ VE COĞRAFİ YAPISI.....	8
A- KAZANIN TARİHİ GELİŞİMİ.....	8
a- Silifke Adı.....	8
b- Silifke Tarihi.....	9
c- Kazanın Tarihi ve Turistik Mekanları.....	13
B- KAZANIN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ.....	15
a- Konumu.....	15
b- Yer Şekilleri.....	15
c- İklimi.....	16
d- Bitki Örtüsü.....	17
İKİNCİ BÖLÜM.....	19
DEMOGRAFİK YAPI VE İKTİSADİ KAYNAKLAR.....	19
A- KAZANIN DEMOGRAFİK YAPISI.....	19
a- Nüfusu.....	19
b- Hane Reislerinin İsimleri.....	22
c- Hane Reislerinin Meslekleri.....	23
B- İKTİSADİ KAYNAKLAR.....	29
a- Ziraat.....	30
aa- Toprak Dağılımı:.....	32
ab- Ziraî Ürünleri Ölçmede Kullanılan Ölçü Birimleri.....	36
ac- Ürün Çeşitlerinin Fiyatları.....	37
b- Hayvancılık.....	38
ba- Gelir Getiren Hayvanlar.....	40
bb- Gelir Getirmeyen Hayvanlar.....	42
c- Gelir Kaynaklarının Dağılımı.....	43
ca- Gelir Kaynaklarının Köylere Göre Dağılımı.....	44
cb- Etnik Farklılığa Göre Gelir Kaynaklarının Dağılımı.....	46
cc- Hane Ölçeğinde Gelir Dağılımı.....	47
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	48
VERGİLER.....	48
A- VERGİ-İ MAHSUSA.....	48
B- AŞAR-İ SENEVİYE.....	54
C- RESM-İ AĞNAM.....	55
D- BİNALAR.....	56
E- VERGİDEN MUAF OLANLAR.....	56
F- VERGİ DAĞILIMI.....	57
SONUÇ.....	59
KAYNAKÇA.....	61
ARŞİV VESİKALARI.....	61
TETKİK ESERLER.....	61
EKLER.....	63

KISALTMALAR

Ad	:Adet.
A.g.e.	: Adı Geçen Eser.
A.g.m.	: Adı Geçen Makale.
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi.
C.	:Cilt.
Çob.	: Çobanlıktan.
Dn.	: Dönüm.
E. Z.	: Erbab-ı Ziraatden.
G. M. T.	: Gayri Mezru Tarla.
Gr.	: Guruş.
Hayv.	: Hayvancılıktan.
Hizm.	: Hizmetkar.
H. S.	: Hasılat-ı Seneviyesi.
İ.A.	:İslam Ansiklopedisi.
Kıy.	: Kıyye.
Kira.	: Kiracılıktan.
ML. VRD. TMT.	: Maliye Varidatı Temettuat Defterleri.
Rs.	:Re's.
S.	:Sayı.
s.	: Sayfa.
Tpl.	: Toplam.
TTK	: Türk Tarih Kurumu.
V.b.	: Ve benzeri.
Vergi-i Mahsusa olduğu.	: Sene-i sabıkada vergi-i mahsusadan olarak bir senede vermiş
Zan.	: Zanaatından.
Zuh.	: Zuhuratından.

TABLolar VE GRAFİKLER CETVELİ

Tablo 1: Silifke kazası karyelerinin hane sayısı, dinî yapısı ve temettuat defterindeki yeri...	20
Grafik 1: Hane sayısına göre karyelerin büyüklüğü.....	21
Grafik 2: Ziraat faaliyetlerinin diğer faaliyetlere oranı.....	26
Tablo 2: Hane reislerinin faaliyetlerinin dağılımı.....	28
Tablo 3: Ziraî toprak miktarı ve dağılımı	30
Tablo 4 : Toplam zeytin ve incir ağacı	31
Grafik 3 : Karyelerin sahip oldukları arazi miktarı.....	32
Grafik 4 : Arazi bakımından karyelerin birbirine oranı.....	32
Grafik 5 : Karyelerde hane başına düşen toprak miktarı.....	33
Grafik 6 : Kazada ekilen ve nadasa bırakılan (G.M.T.) arazi miktarı.....	34
Grafik 7 : Nadasa bırakılan toprakların karyelere dağılımı.....	37
Tablo 5 : Silifke’de yetiştirilen ürünlerin miktarı ve değeri.....	38
Grafik 8 : Kazada yetiştirilen hayvanların dağılımı.....	39
Grafik 9 : Gelir getiren ve gelir getirmeyen hayvanlar.....	40
Grafik 10 : Hayvanlardan elde edilen gelir.....	41
Tablo 6 : Gelir kaynaklarının dağılımı	43
Grafik 11: Gelir kaynaklarının dağılımı.....	44
Grafik 12: Toplam gelirin yerleşim birimlerine dağılımı.....	44
Grafik 13 : Ziraî gelirin karyelere dağılımı.....	45
Grafik 14: Hayvancılıktan sağlanan gelirin dağılımı (gr).....	46
Grafik 15: Dinî farklılığa göre gelir oranı.....	46
Grafik 16 : Hane başına düşen ortalama gelir dağılımı (gr).....	47

Grafik 17 : Karyelerin vergi-i mahsusa oranları.....	52
Tablo 7 : Hane başına düşen vergi oranı.....	53
Grafik 18 : Aşar vergisi miktarına göre karyelerin oranı.....	55
Grafik 19 : Toplam verginin karyelere dağılımı.....	57

ÖNSÖZ

Devletin taşradaki idari üniteleri olan kazaların sosyal ve iktisadi yapılarının anlaşılması ile genel yapıya ilişkin daha sağlıklı sonuçlar ortaya çıkarılabilecektir. Osmanlı Devleti'nde bu idari ünitelere ilişkin yapılacak tahlilî çalışmalarla, devletin büyük bir kesiminin sosyal ve ekonomik özellikleri hakkında geniş bilgi edinmek önemli ölçüde mümkün olacaktır.

Bu çerçevede tahlilî çalışmalara imkân tanıyan belge koleksiyonları, fertlerin iktisadi imkanlarını tespit etmek suretiyle, kişinin ekonomik gücüne göre tahsil edilecek verginin düzenlenmesi için XIX. yüzyılda emlak ve arazi ve hayvanat ve temettuat sayımları sonucu oluşan ve kısaca adına Temettuat Defterleri adı verilen defter koleksiyonları, söz konusu tahlili çalışmalar için önemli istatistiksel verileri kapsamaktadır.

Bu defter koleksiyonları, bulunduğu dönem içerisinde ait olduğu bölgeye ilişkin kapsadığı zengin malumat ile bölgenin sosyal ve ekonomik kompozisyonunu çıkaracak özellikleri bünyesinde taşımaktadır.

Bu çalışmanın konusu Tanzimat Döneminde düzenlenmiş olan temettuat defterlerinden, Konya Eyâletinin İçel Sancağına bağlı Silifke Kazasının temettuat defterini incelemek ve elde edilen verilerden faydalanarak XIX. yüzyıl ortalarında kazanın sosyal ve ekonomik yönden özelliklerini ortaya koymak ve bu sayede bazı değerlendirmeler yapabilmektir.

Teze esas teşkil eden kaynak ise, Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan Maliye Nezâreti Silifke Temettuat Defteri'dir. 1845 senesinde vergi sisteminde yapılacak düzenlemeye esas teşkil etmek üzere yapılan tahrirler esnasında tutulan bu defterlerde, 1844 yılında kazada yaşayan hane reislerinin meslekleri, yıllık kazançları, bir yılda verdikleri vergiler, bina ve toprak olarak sahip oldukları gayr-ı menkuller, yetiştirdikleri mahsuller kayıtlıdır.

Temettü sayımları hane itibarıyla toplanan vergi-i mahsusanın miktarını ve hane reisinin gelirini tespit için yapıldığından, tutulan defterlerde umumiyetle hane reisleri belirtilmiştir. Bu sebeple çalışma esnasında yaptığımız bütün tespitlerde hane reisleri esas alınmıştır.

Bu çalışmayı hazırlarken bazı değerlendirmeler yapılmakla beraber mevcut arşiv kaynaklarını ön plana çıkarmaya gayret edilmiştir. Böyle bir anlayış sonucu çok sayıda tablo ve grafikler oluşmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında değerli katkıları bulunan sayın Doç. Dr. Musa ŞAŞMAZ'a, teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Tanzimat, Osmanlı Devleti'nde ve toplum hayatında ıslahat ihtiyaç ve girişimlerinin uygulamaya geçirildiği önemli bir süreçtir¹. Mevcut kurumların yeniden düzenlenmesine yönelik bir süreç olan Tanzimat'la birlikte, Osmanlı maliyesinde yeni bir dönemin başladığı pek çok araştırmacının geleneksel yaklaşımıdır. Osmanlı malî kurumları ve vergi sistemi Tanzimat reformlarının yoğunlaştığı başlıca alanlardandır. Bu önemine ve etkileri günümüze kadar uzanacak olan dönüşümün başlangıcı olmasına rağmen, Tanzimat dönemi (1839-1876) vergi reformları üzerinde yapılan çalışmalar yeterli değildir².

XIX. yüzyıl başlarında Osmanlı ekonomisi geleneksel yapısını sürdürmekteydi³. Tarımın temel ekonomik alt yapıyı oluşturduğu Osmanlı Devleti, XIX. yüzyıla gelene kadar kapitalist olmayan bir iktisadi sistemin hâkim olduğu bir yapıya sahiptir. Bu sistem, ihtiyaçlar karşısında, esnek yapısıyla zaman içerisinde kendine has özellikler kazanarak geniş imparatorluk topraklarında uygulanmıştır⁴.

Uzun dönemler üretimin küçük tarım işletmelerinde ve genel çerçevesi ile pazarda satmak için değil geçimlik yapıldığı, sermaye birikiminin oluşmadığı ve buna imkan veren anlayış ve sistemin olmadığı bir ekonomik yapıyı sergileyen Osmanlı Devleti için XIX. yüzyıl bütün bu yapı ve anlayışların değişime uğramaya başladığı bir yüzyıldır⁵.

XIX. yüzyılda Osmanlı tarımının önemli özelliklerinden birisi, emeğin kıt ve toprağın buna nispetle bol olmasıdır. Diğer bir özellik, üretimde geçimlik bir ekonomi tarzının hakim olmasıydı⁶.

XIX. yüzyıl Osmanlı Devleti için yenilikler dönemidir. Bu çerçevede maliyede de önemli değişiklikler yapılmıştır. Vergi sistemi büyük ölçüde değiştirilmiştir. İltizam usulü

¹ Bilal ERYILMAZ, *Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme*, İşaret Yayınları : 54, İstanbul 1992, s. 12.

² Abdüllatif ŞENER, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Reformları*, T.T.K. Basımevi, Ankara 1992, s. 259.

³ Musa ÇADIRCI, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, TTK Basımevi, Ankara 1997, s. 6.

⁴ Ahmet TABAKOĞLU, *Türk İktisat Tarihi*, 2. Baskı, İstanbul 1994, s. 125-132.

⁵ Said ÖZTÜRK, *Tanzimat Döneminde Bir Anadolu Şehri Bilecik*, Kitabevi Yayınları, no:44, İstanbul 1996, s. 20.

⁶ Said ÖZTÜRK, a.g.e., s. 22.

kaldırılmış, cizye, aşar gibi birkaç verginin dışında kalan bütün vergiler kaldırılarak⁷, “herkesin mutasarrıf olduğu emlak ve arazi mevcudunun menafi’ ve temettü’at-ı hâsulasına ve kâr ve ticaret ve iktidarına ve ’l-hasıl hâl ve tahammüllerinin derecesine göre vergi nâmiyle”⁸ bir vergi alınması kararlaştırılmıştır. Bu verginin tespit edilmesi için öncelikle gelir sağlayacak bütün ekonomik kaynaklar tespit edilmiştir⁹.

Tanzimat ile birlikte başlayan yeni yapılanma girişimlerinin bir sonucu olan temettuat defterleri 1844 (Hicri 1260) yılına aittir. Arapça bir kelime olan “Temettu” kâr, kazanç anlamına gelmektedir. Temettuat ise bu kelimenin çoğul halidir. Söz konusu defterler, kaza, köy hatta çiftlik olarak kaydedilen yerleşim birimlerini oluşturan tüm haneler tek tek ele alınmış, her hanenin gelir kaynakları ile bir yılda elde edilen gelirinden alınan vergi miktarı konusunda ayrıntılı bilgiler ihtiva etmektedir¹⁰.

Temettuat defterlerinin hazırlanmasında temel amaç ekonomik düzenlemelerin yapılmasıdır. Tanzimat reformlarının temelini oluşturan mali düzenlemelerin yapılabilmesi için, ekonomik kaynakların tespit edilmesi gereklidir. Öncelikle yeni vergi düzenlemesini sistemleştirecek olan bu defterler, uzun dönemde diğer reformlar için de kaynak oluşturmaktadırlar¹¹.

Hane reislerinin adlarının ve ne iş ile uğraştıklarının da belirtildiği bu defterlerden, her hane reisinin tarımsal üretimden sağladığı kazanç ve bu kazanç üzerinden ödediği aşar vergisi, bu verginin tarımsal faaliyetlere dağılımı, işlenen toprak miktarı, tarımsal işletme büyüklükleri, ortakçılık veya kiracılık şeklinde kullanılan toprakların miktarı, tarım alanlarının niteliklerine veya kullanım tarzına göre dağılımı çıkarılabilmektedir¹².

Defterlere kaynağı belli olan veya belli olmayan tüm gelirler yazılmıştır. Çiftçi, esnaf, tüccar, hizmetkâr, amele, çoban vs. tüm sektörler gelirleriyle kaydedilmiştir. Gayrı menkul kira gelirlerinin yanı sıra kaynağı belli olmayan gelirler de “zuhurattan temettuatı” adı altında defterlerde belirtilmiştir¹³.

⁷ Nuri ADIYEKE, “Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri”, OTAM Sayı:11, Ankara 2000, s. 769.

⁸ Süleyman Sudi, **Osmanlı Vergi Düzeni (Defter-i Muktesid)**, (haz. Mehmet Ali Ünal), Isparta 1996, s. 57

⁹ Nuri Adıyeke, **a.g.m.**, s. 770.

¹⁰ Şevket İŞİK, “Tarihsel Coğrafya Açısından Temettuat Defterlerinin Değerlendirilmesi ve Akçay Havzası Örneği”, **Ege Coğrafya Dergisi**, S.10, İzmir 1999, s. 242.

¹¹ Nuri ADIYEKE, **a.g.m.**, s. 772.

¹² Şevket İŞİK, **a.g.m.**, s. 242.

¹³ Nuri ADIYEKE, **a.g.m.**, s. 773.

Gelir getiren ve buna bağılı olarak vergiye tabi hayvanların cins ve miktarı ile gelir getirmeyen bu nedenle de vergi kapsamı dışında tutulan hayvan varlığı konusunda da ayrıntılı bilgi içermektedir. Temettuat defterlerinin bir diğör önemli yanı da, tarım ve hayvancılık dışında kalan, ancak kazanç sağılayan her türlü ekonomik faaliyet ve bu faaliyetlerden elde edilen vergi miktarının belirtilmesidir. Bu bakımdan temettuat defterleri, yerleşim birimlerinin veya bir sahanın, XIX. yüzyıl ortalarındaki sosyal ve ekonomik yapısını yansıtan önemli bir kaynaktır¹⁴.

Vergi dışı olan mevcut potansiyel de deftere kaydedilmiştir. Binek hayvanı olarak kullanılan eşek, katır, at gibi hayvanlar ve köylünün öküzü vergi dışı olduğı halde defterlere yazılmıştır. Ekili-dikili olamayan tarlaların sadece dönümleri belirtilmiştir.

Defterlerde Tanzimat devrinde, önceleri değişik adlarla alınan vergilerin yerine tek bir verginin ikamesi için hane reislerinin gelirlerinin tespiti maksadıyla yapılan temettü sayımları XIX. yüzyıl ortaları Osmanlı sosyal ve iktisâdî tarihi için fevkalâde kıymetli bilgiler ihtiva etmektedir. XV. ve XVI. yüzyıl. için tahrir defterlerinden çıkarılan bilgilerden çok daha fazlasını bu defterlerde bulmak mümkündür. Yakın tarihlerde ülke topraklarında nüfus sayımları da yapıldığından nüfusun tespiti bakımından nüfus defterleri kadar mühim değillerse de, muhtevası itibarıyla bu defterler, çok daha teferruatlı bilgi ihtiva ettiklerinden daha faydalı sonuçlar çıkarmak mümkündür¹⁵.

Bu defterlerde sadece hane esaslı bir yazım sistemi kullanılmıştır. Defterlerde sadece hane reisi yazılmıştır. Hiçbir vergiye tabi olmayıp “şunun bunun ianesi ile geçinen” insanlar da deftere yazılmışlardır. Başka bir yere göç edenler gittikleri yer yazılarak deftere kaydedilmiştir¹⁶.

1844-1845 yıllarında yapılan bu sayımlar, toplam vergi yükünün bölgeler ve kişiler arasında daha adil dağılımını sağılamak için düzenlenmiştir. Bu sayımların daha önceki malî sayımlardan farkı, merkezden gönderilen memurlar tarafından değil de, sayım yapılan köy

¹⁴ Şevket IŞIK, a.g.m., s. 242.

¹⁵ Mübahat S. KÜTÜKOĞLU, “Osmanlı Sosyal ve İktisâdî Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri”, *Belleten* C.LIX, S: 224-226, T.T.K., Ankara 1996, s. 395.

¹⁶ Nuri ADIYEKE, a.g.m., s. 774.

veya mahallenin muhtar ve imamı (gayri-müslim topluluklarda koçabaşısı ve papazı) tarafından ziraat müdür ve vekillerinin denetiminde yapılmasıdır¹⁷.

Temettuat defterleri yazılırken bazı sorunlarla da karşılaşmıştır. Yazım sorunlarla başlamış ve devam etmiştir. Bazı yazım hataları ve sistematik hatalar da deftere yansımıştır¹⁸. Bazı hanelerde ürünlerin aşar toplamı, defterde yazılmış olan toplamdan farklılık göstermektedir. Birçok yerde gelirlerin toplamında hatalar yapılmıştır. Hanelerin tek tek gelirlerinin toplamı, birimin toplamından farklılıklar göstermektedir. Uzun zamandır vergi vermeyen müftü, imam, gayri-müslim din adamları gibi görevliler, yeni vergi düzenlemesine göre vermeleri gereken vergileri vermek istememişlerdir. Ayrıca halk yeni uygulamaları tam olarak anlayamamıştır. Nitekim uygulamalar incelendiğinde görevlilerin bilgisizliğinin yazımlar sırasında birçok sorunu peşi sıra getirdikleri görülecektir. Eski vergiler kaldırılıp temettuat vergisinin konması sırasında, eski grupların yeni yazıma nasıl taşınacağı tam olarak bilinmemekteydi. Yazım kapsamının genişliği de ayrı bir sorun teşkil etmiştir. Sabit bir yerde durmayıp hareketli bir hayat yaşayan yörüklerin yazımı da sorun olmuştur. Temettuat defterleri katalogunda çok sayıda bağımsız aşiret defteri bulunmaktadır. Bunların yanı sıra yazımlar sırasında yapılan yolsuzluklar da önemli sorunlar arasındadır¹⁹.

Muhtarlık esaslarına göre yazılan defterlerde her haneye birden başlayarak numara verilmiştir. Muhtarlar ve imamlar genellikle defterin ilk hanelerinde oturan hane reisleridir. Hane reisinin adı, lakabı, bazen tarifi yapıldıktan sonra mesleği yazılmaktadır. Bu kısma ayrıca önceki yıl ödediği vergi de yazılmaktadır²⁰. Çiftçi ise ektiği toprak miktarı, bu topraktan elde edilen öşür yazılmaktadır. Öşrün belirtilmesi doğal olarak ürün miktarını da belirlemektedir. Elde edilen ürün buğday arpa çavdar gibi tarla ürünlerinden başka işlenen toprak olarak bağ ve bahçe, öşür olarak tütün ve pamuk gibi endüstri bitkileri de belirtilmektedir. Zeytin ve meyve ağaçları da adet olarak defterde mevcuttur. Hayvan gelirleri de hayvan sayısı ile birlikte defterde kayıtlıdır. Koyun, keçi, sağman inek, deve gibi gelir getiren ve vergiye tabi hayvanlar bu defterde yazılmıştır. Yazımlarda arı kovanları da geliriyle birlikte belirtilmiştir.

¹⁷ Tevfik GÜRAN, *Osmanlı Tarım Ekonomisi (1840-1910)*, İ.Ü. İktisat Fakültesi, Türk İktisat Tarihi Yıllığı, S. 1, İstanbul 1987, s. 296.

¹⁸ Nuri ADIYEKE, *a.g.m.*, s. 782.

¹⁹ Nuri ADIYEKE, *a.g.m.*, s. 776, 777.

²⁰ Nuri ADIYEKE, *a.g.m.*, s. 780.

Az sayıda olan zanaatkarlar da deftere yazılmıştır. Bunların tarımdan, bağdan, hayvancılıktan vs. kazandığı gelirleri de kendi zanaatından elde edilen gelire eklenerek hane reisinin toplam geliri tespit edilmiştir. Hizmetkârlık, amelelik, çobanlık gibi işlerle uğraşanlar da kaydedilmiş ve ödedikleri vergiler belirtilmiştir.

Temettuat defterleri mahalle veya köy olarak bir birimin bütün ekonomik gelirlerini ayrıntılı olarak göstermektedir. Vergiden muaf olan yönetici durumundaki kaza müdürü, yetimler, tahsil yapanlar ve “şunun bunun ianesiyle geçinirler” diye belirtilen fakirler de defterlere kaydedilmişlerdir.

Temettuat defterleri sadece ekonomik veriler sunmanın ötesinde toplumsal hayatla ilgili veriler de sunmaktadır. İsimlerden hareketle aile ilişkilerinin tespiti²¹ mümkün olabilmektedir.

Bu defterler sadece Müslüman toplum için değil gayrı-Müslim cemaatler için de aynı bilgileri ihtiva etmektedir. Bu defterler aynı zamanda nüfus tespiti açısından da önemli bilgiler vermektedir.

Her türlü hatalarına ve eksikliklerine rağmen bu tahrirler hem coğrafi açıdan hem de içerik açısından XIX. yüzyıl boyunca yapılan en kapsamlı tahrirlerdir ve yoğun malzeme yığını sunmaktadırlar²². Temettü defterleri, XV. ve XVI yüzyıllarda tutulmuş olan tahrir defterlerinden çok daha mükemmel teferruatlı bilgi veren defterlerdir ve XIX. yy. sosyal ve iktisadi tarihi kaynağı olarak pek kıymetli bilgiler ihtiva ederler. Bunun içindir ki, bu defterlerin bir an önce belki de ekip çalışmasıyla değerlendirilmesi ve gün ışığına çıkarılması gereklidir²³.

Her mahalle için bir temettuat defteri düzenlenmiştir. Sayfanın başında sırasıyla eyâlet-sancak-kaza adları kaydedildikten sonra defter bir şehre/kasabaya âitse şehir/kasabanın, ardından mahallenin adı belirtilmiştir²⁴.

Silifke Temettuat Defterinde yer alan kaza merkezine ait verileri ihtiva eden kısmın ilk sayfasında “Konya eyâletinin hâvi olduğu kazalardan İçel Kaimmakamlığı dahilinde kain

²¹ Nuri ADIYEKE, a.g.m., s. 783.

²² Nuri ADIYEKE, a.g.m., s. 785.

²³ Mübahat S. KÜTÜKOĞLU, a.g.m., s. 412.

²⁴ Mübahat S. KÜTÜKOĞLU, a.g.m., s. 397.

Silifke kazasının kasaba bölgesinde sakin ehl-i İslâm'ın arazi hayvanad ve temettu'u mikdarını mübeyyin defterdir" şeklinde kayıt bulunmaktadır²⁵.

Müslümanlar yanında gayr-i müslim nüfusun da bulunduğu yerlerde Müslüman ve gayr-i müslimler için ayrı ayrı defterler tutulmuştur. Sadece Müslüman mahallesi olanlarda bunun belirtilmesine ihtiyaç duyulmadığı halde gayr-i müslim nüfusun da bulunması halinde Müslümanlar yazılırken başlıkta ehl-i İslâm ahali diye belirtilmiş, gayr-i müslimler yazılırken de gayr-i müslimlere âit defter olduğu yine başlıkta belirtilmiştir²⁶. Silifke temettuat defterinde Müslüman ahali dışında gayr-i Müslim Rumlar'a ait kayıt da bulunmaktadır²⁷. Bu yüzden merkez kasabanın ismi yazılırken ahalisinin Müslüman olduğu belirtilmiştir²⁸.

Yazılış sırasına göre ilk sırada yer alan kaza merkezi 2. sayfada başlamaktadır. Diğer karyelerin de adı geçen kasabaya bağlı oldukları belirtilmektedir. Defterin son kısmında kaydedilmiş olan Kıptîlerin, tamamının sa'il (dilenci) oldukları ve kaza merkezinde yerleşmiş bulundukları belirtilmektedir. Her sayfada genellikle üç hane ve bunlara ait bilgiler bulunmaktadır. Kıptîlerin kaza merkezinde yerleşmiş oldukları belirtilmesine rağmen, ayrı bir yerleşim birimi olarak yazılmışlardır. Bu yüzden değerlendirmelerde de ayrı tutulmuşlardır. Defterin son yazılı sayfası 153. sayfa olup, bu sayfada son kısımda belirtilen Kıptîlerin temettuat ve vergi toplamı belirtilmiştir. Ayrıca kazanın toplam temettuat ve vergi-i mahsusa toplamı da bu sayfada belirtilerek bu rakamlar yazıyla da açıklanmıştır. Ancak bu rakamlar hanelerin tek tek toplam geliri ve vergisi toplandığında yanlışlık yapıldığı görülmektedir. 153. sayfada toplam vergi-i mahsusa 42776 kuruş olarak belirtilmiştir. Ancak hanelerin vergi-i mahsusaları tek tek toplanınca 42374 kuruş çıkmaktadır. Aynı şekilde bir yıllık tahmini temettuat 441.203 kuruş olarak belirtilmiştir. Ancak hanelerin temettuatı toplanınca 446.812 kuruş olduğu hesaplanmaktadır.

Karyelerden bazılarının son sayfalarında imzalar ve mühür bulunmaktadır. Mühürde Muhtar-ı evvel yazısının altında yerleşim biriminin adı belirtilmektedir. Mührün alt kısmında 1251 tarihi verilmiştir. Temettuat defteri ise H/1260(1844) tarihinde düzenlenmiştir. Mührün temettuat defterleri düzenlenmeden önce hazırlanmış olduğu anlaşılmaktadır. Karyelerin son sayfalarında toplam temettuat ve toplam vergi-i mahsusa belirtilmekte ve bunların altında

²⁵ BOA., ML.VRD.TMT., NO: 10.569, s. 2.

²⁶ Mübahat S. KÜTÜKOĞLU, a.g.m., s. 397.

²⁷ BOA., ML.VRD.TMT. No: 10569, s. 133.

²⁸ BOA., ML.VRD.TMT. No: 10569, s. 2.

birer imza bulunmaktadır. Ayrıca bazı karyelerin sonunda ise mühür bulunmamaktadır. Kaza merkezinde, Bucaklı, Çavuşbucağı, Karakaya, Sökün, Senir, Nuru, Kürtler, Çiftlik, karyelerinin sonunda mühür bulunmaktadır. Çeltikçi, Gülümpaşalı, Çilbayır karyelerinin ve Kıptilere ait verilerin sonunda mühür bulunmamaktadır. Silifke Temettuat Defteri'nin son sayfası olan 153. sayfada kazanın toplam vergi-i mahsusası ve toplam temettuatı belirtilmiştir.

Kısa bir tarihçe verildikten sonra kazanın, H/1260-1261 (1844-1845) tarihli temettuat defterlerine dayanarak ağırlıklı olarak ziraî yapı incelenmeye çalışılmıştır. Toplam toprak miktarı, toplam ekili ve nadas alanların miktarı, üretim deseni, ürün çeşidine göre ayrılan toprakların miktarı ve bu ürünlerden sağlanan hasıla toplamı ve dönüm başına verimliliği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan Maliye Nezareti Silifke Temettuat Defteri'ne göre, Silifke kazasının on iki tanesi Müslüman, biri gayri Müslim olmak üzere on üç yerleşim birimi bulunmaktadır. Bu karyelerin toplam vergi yükü, toplam hasılat için vergi yükünün payı ve farklı vergilerin vergi yükü içindeki payı verilmeye çalışılmıştır.

Tanzimat döneminde bir Anadolu kazasının sosyal ve ekonomik durumu hakkında bir fikir edinebilmek maksadıyla hazırlanan bu çalışma ile mahalli planda ziraî bünyenin taşıdığı hususiyetler ortaya konmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAZANIN TARİHİ GELİŞİMİ VE COĞRAFİ YAPISI

A- KAZANIN TARİHİ GELİŞİMİ

a- Silifke Adı

Anadolu, insanın üzerinde onbinlerce yıldan beri yaşadığı bir ülkedir. İnsanların oturması için gerekli şartlara sahip olan yerlerdeki yerleşim birimlerinin adları, zaman içinde dikkate değer bir süreklilik gösterir. Anadolu'daki yer adlarının daha çok üzerinde yaşayanlarla ilgili olması tabiidir. Bu adlar arasında, Türklerden önceki devirden kalanların da bulunması olağandır. Türkler, eğer bir ad varsa ve kendileri için uygunsa onu Türkçeleştirerek kullanmaya devam etmişlerdir. Ancak gerekiyorsa, kendi ad verme usullerine uygun biçimde ad koymuşlardır¹.

Kilikya adı Fenikeliler'den, Silifke sözcüğü ise Makedonyalılar'dan kalmış isimlerdir. "Silifke" Taşeli ve İçel sözcüklerine çevrilmesine karşın bugün yine kullanılmaya devam etmektedir. Silifke, Hitit Krallığı'na bağlı Arzava beyliği yönetiminde iken, buraya da Arzava denilmiştir. Arzava, Silifke diye tanıdığımız toprakların ilk adıdır. Bunun yerine sonraları Kilikya ve nihayet Silifke isimleri kullanılmış, daha sonra Taşeli ve İçel de denilmiştir. Ancak günümüzde eski isim olan Silifke kullanılmaktadır².

Bugünkü Taşucu'nun yerinde, M.Ö. 7. yüzyılda kurulmuş olan Holmi kentinin halkı, Büyük İskender'in komutanlarından olan Selefkos Nikator tarafından M.Ö. 300 yılında ilçe merkezinin şimdiki yerinde, yani Göksu kenarında geniş ve pek elverişli bir ovada yerleştirilmiştir³. En eski ismi kurucusuna izâfeten, Selevkia olmuş, Mezopotamya (Elcezire) tarafında mevcut aynı isimdeki Selefke'lerden veya Arapça kaynaklarda bahsedilen Salagus'tan ayırmak için, Thracheia (dağlık) Osmanlı tahrir defterlerinde, taşlık ve kayalık olmasına dayanarak "Seng Silifke", bâzen de "Göksu Üzerindeki Silifke" olarak belirtilmekteydi⁴.

¹Tuncer BAYKARA, *Anadolu'nun Tarihî Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdarî Taksimatı*, Ankara 1988, s. 7.

²İzzet ASLAN, *Silifke Tarihi*, Adana 1988, s. 10.

³Ali DEMİRTAŞ, *İçel İli İncelemeleri*, Ankara 1995, s. 211.

⁴Şehabeddin TEKİNDAG, "Silifke", *İ.A. C.X.*, Devlet Kitapları, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1993, s. 644.

b- Silifke Tarihi

Uygurliklarm beŖiđi olarak bilinen Akdeniz'e, Avrupa, Asya ve Afrika gibi üç büyük kıtanın bağlantı noktası olmasından dolayı, batılılar tarafından, yeryüzü ortası anlamında "Mediterranean" denilmiştir. Bu bölgede yer alan ülkelerden biri de Türkiye'dir. Silifke, konumunun özelliğinden dolayı M.Ö. VII . yüzyıl içinde kurulmuş ve önem kazanmıştır. Hızla gelişip büyüyen şehir, tarihte her dönemde önemli bir yer işgal etmiş, çeşitli ülkelere merkezlik yapmıştır. Antik şehir Silifke, Toroslar'ın güneye bakan eteklerindedir. Torus, Latince bir kelime olup Boğa anlamına gelmektedir⁵.

Silifke, birçok eski uygarlığın merkezi olmuş, siyasi ve kültürel bakımdan mühim bir yerleşim merkezidir⁶.

Silifke'nin kuruluşu aşağı-yukarı 2300 sene öncesine dayanmaktadır. Bu kadar uzun bir zamandan beri daima oturulur olması, dikkate değer bir özelliktir. Zamanla büyümüş, küçülmüş ancak varlığını daima sürdürmüştür. Bu özellik Silifke'nin coğrafi konumunun elverişli olmasından kaynaklanmaktadır⁷.

M. Ö. VII. yüzyılda, Yunanlılar bugünkü Taşucu kasabasının bulunduğu kıyı bölgesinde Holmi kolonisini kurmuşlardır. Fakat korsanların (deniz hırsızlarının) baskın ve yağma yapmaları bölgenin gelişmesini olumsuz etkilemiştir⁸.

Holmi şehri M.Ö. 4. yüzyıldan itibaren zayıflamaya başlamış ve çökmüştür. Büyük İskender'in komutanlarından ve Suriye Krallığı'nın kurucusu olan Selefkos Nikator, Holmi şehrinin bu zayıf durumundan faydalanarak kolayca yönetimine geçirmiş, halkını da gelişmeye müsait bir yer olarak gördüğü Silifke'nin şimdiki yerine iskân etmiştir. M.Ö. 3. yüzyılda Silifke şehri bugünkü yerinde kurulmuş, adına da Selefkos'un şehri manasına gelen Selevkiya denilmiştir. Kısa zamanda gelişen ve büyüyen kente ihtiyacı karşılayabilecek yeni tesisler ve anıtlar yapılmıştır. M.Ö. 1. yüzyılda Selevkiya-Mısırlılar-Romalılar arasındaki ticari ve siyasi ilişkiler devam etmiştir. Mısırlılar Selevkiya'dan çok faydalanmışlardır. Hindistan'dan mal ile yüklü olarak gelen gemiler, Bergama'dan alınan pahalı kumaşlar, Selevkiya limanından Mısır'a gitmekteydi. Selevkiya düzenli şehir yönetimi bakımından

⁵ İzzet ASLAN, a.g.e., s. 5, 16.

⁶ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 215.

⁷ İzzet ASLAN, a.g.e., s. 13.

⁸ Mustafa Necati ÇİPLAK, İcel Tarihi, Ankara 1968, s. 345.

örnek bir şehirdi. Disiplinli ve savaşçı bir orduya sahipti. Selevkiya'nın Mısırlılarla arası bozulunca, Romalılar'dan yardım istenmiştir. Yardım etmeyi kabul eden Romalılar, bu durumdan faydalanarak daha sonra da Silifke'de hakimiyet kurmuşlardır. Artık Romalıların bir eyaleti olan Kilikya'nın valisi Oktavyüs Memon (M.S. 1. Yüzyılda) zamanında Silifke'de imar faaliyetleri başlatılmış, altı gözlü Taş Köprü bu devirde yaptırılmıştır. III. yüzyılda 1. Konstantin zamanında Hristiyanlık serbest bırakılmıştır. Hristiyanlar tarafından azize olarak kabul edilen Aya Tekla, Silifke'de yaşadığı için burası Hristiyan aleminin önemli bir ziyaret merkezi olmuştur⁹.

İlk çağlarda Göksu nehrinin su yolu taşımacılığına müsait olması sebebiyle, Akdeniz âleminin kültürel ve iktisadî hayatı ile yakından ilgisi bulunan Silifke Roma devrinde, Tarsus ile rekabete girerek, müstakil şehir ayrıcalığına sahip olmuş ve bir ticaret şehri olarak denizden, bilhassa Kıbrıs'tan gelip, Anadolu'nun iç kısımlarına sevk olunan mallar için bir köprü vazifesi görmüştür. Yine aynı sebepten büyük bir gelişme gösteren Silifke, büyük binalar ve abideler ile süslenmiş ve Romalılar zamanında belli-başlı şehirlerden sayılmaya başlanmıştır¹⁰.

Romalılar zamanında, uzun barış süresince Akdeniz'de meydana gelen elverişli ortamdan çok faydalanan Selevkia bağımsız şehirler arasına geçmiştir. M. S. IV. yüzyılda İzavriyalıların eline geçmiş ve V. yüzyılda Hristiyanlık aleminin önemli ziyaret merkezlerinden biri olmuştur. Daha sonra Arapların Anadolu'ya gelmesiyle askeri bir değer de kazanmıştır.¹¹

VII. yüzyılda Emeviler'in fetih faaliyetleri esnasında bir donanma ile Kıbrıs'a sefer yapılmış, Silifke de Müslümanlar tarafından fethedilmiştir. Silifkeli Rumlar ile gemilerdeki öncü kuvvetler çarpışınca savaş ortamı doğmuş, Muaviye, bunun üzerine Silifke'ye gelerek Rumlara saldırmıştır. Pompeipolis, Korikos ve Tarsus şehirlerini de alarak Kıbrıs eyaletine bağlamıştır¹².

Araplar, 838'de Silifke'ye tâbî Nahr al-Lâmis'e kadar gidebilmişler, fakat mühim bir mevki olan Silifke'yi hiçbir zaman alamamışlardır¹³.

⁹ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 223.

¹⁰ Şehabeddin TEKİNDAG, a.g.m., s. 644.

¹¹ Mustafa Necati ÇIPLAK, a.g.e., s. 345.

¹² Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 224.

¹³ Şehabeddin TEKİNDAG, a.g.m., s. 645.

Bölge Araplarla Bizanslılar arasında defalarca el değiştirmiştir. XI. yüzyılın sonlarına doğru Kilikya Bizans egemenliğinden çıkmış Rupen sülâlesinin kurduğu Küçük Ermenistan Krallığı'nın yönetimine geçmiştir¹⁴.

Silifke'de Türk tarihini, Anadolu'nun Türkleşmesi tarihiyle beraber başlatmak uygun olacaktır. Selçukluların uç beylikleri sistemine paralel olarak, ülkenin batı uçları devamlı doğudan gelen Türklerin yerleştirildiği yerler olmuştur. Selçukluların batı uç topraklarına gönderdikleri, Türk boylarını Ankara- Eskişehir hattı esas alınarak sağ kol, sol kol diye iki bölge esasına göre yerleştirdiklerini, Kayı ve Bayat kabilelerini hattın sağına düşen bölgelere, Bayındır ve Salur kabilelerini ise hattın soluna yerleştirdiklerini bugün artık biliyoruz. Türkleşme sürecine böylece giren Silifke, bugüne kadar Türk yurdunun güzel ve önemli bir parçası olagelmıştır¹⁵.

Selçuklu hücumlarına mukavemet edebilen Silifke, 1190'da, Üçüncü Haçlı Seferi'ne çıkan Alman imparatoru Friederich I. Barbarossa'nın ölümü hadisesine sahne olmuştur. Filistin'e gitmek için Karaman'dan sonra Silifke'ye gelen imparator nehirdeki bir geçitten bütün ordusunu geçirmiş ve burada suya girerek, cereyana kapılan birisini kurtarıırken, boğulmuştur¹⁶.

1226'da Ermeniler'le yapılan bir anlaşma sonunda, Silifke Hospitalier şövalyelerinin elinde kalmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti sultanlarından Alaaddin Keykubad I., 1228'de Ermeniler ile meskun uç bölgeye Türkmenleri yerleştirmiştir. Çoğunluğunu Üç-okların teşkil ettiği Türkmenler arasında temayüz eden Karamanlılar, daha ailenin kurucusu Nûre Sôffî zamanında, Silifke'ye taarruz edip, yöneticisini öldürmüşlerdir. Nitekim Karamanlılar'ın taarruzlarına karşı mukabil tedbirler alan Heytum, Ereğli mıntıkasına kadar ilerleyebilmiş idi¹⁷.

Silifke bir Türk Beyliği olan Karamanlılar yönetimine girdiğinde ancak tam şekilde Türk yurdu olmuştur¹⁸. Nûre Sôffî'nin oğlu Kerimüddin Karaman Moğol tahakkümünün sebep olduğu siyâsî buhran sırasında Türkmen Dağı olarak isimlendirilen mıntaka kalelerine karşı bir takım hareketlere girişmiş, Silifke'ye de birçok kez taarruz etmiştir. Bu harekete paralel olarak, 1254'te Silifke civarında bulunan Gorigos (Kızkalesi)'un önce Afşar boyundan İslâm

¹⁴ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 224.

¹⁵ İzzet ASLAN, a.g.e., s. 5.

¹⁶ Şehabddin TEKİNDAG, a.g.m., s. 645.

¹⁷ Şehabeddin, TEKİNDAG, a.g.m. s. 645.

¹⁸ İzzet ASLAN, a.g.e., s. 8.

Bey, dört sene sonra da Sarım Bey tarafından yağmalandığı bir sırada, Silifke'nin de yağmaya maruz kaldığı kuvvetle muhtemeldir. Karamanlılar, 1359'dan evvel Kıbrıs kralı Hugues IV. de Lusignan zamanında Silifke'yi almış olmalıdırlar¹⁹.

Silifke Karaman-oğlu Sarımüddin İbrahim Bey'in ölümü üzerine (1464), oğulları arasında vukua gelen mücadeleler sırasında, İç-il'in merkezi olarak mühim bir rol oynamıştır. 1471'de, başta Larende (Karaman) olmak üzere, Ereğli, Aksaray gibi Karamanlılara taraftar şehirlerin zapt edilip, Müslüman ve bir kısım Hıristiyan halkının İstanbul'a sürüldüğü, İshak Paşa'nın Varsaklar'a şiddetle hücum edip, Alâiye hakimi Kılıç Arslan'ın teslim olduğu bir sırada, Silifke üzerine yürüten Gedik Ahmed Paşa kalede bulunan İshak Bey'in zevcesi ile oğlu ve bir kızını teslim olmağa mecbur etmiştir²⁰. Fatih Sultan Mehmed'in padişahlığı döneminde, 1471 tarihinde Gedik Ahmet Paşa tarafından fethedilen Silifke Osmanlı ülkesine katılmıştır²¹.

1571'de Kıbrıs'a tabi İçel'in önce 8, sonra 11 kalesinden biri olan Silifke bu asırda mamur bir kasaba olup, Kıbrıs'a Türk halkı gönderildiği zaman buranın tımarlı askerinden istifade edilmiştir²².

İçel sancağı'nda Silifke derebeyleri Gölgele oğlu Deli Osman ağa ve kardeşleri Mustafa ve Marı adındaki adamlardır. Bunların itaat altına alınması ve terbiye edilmesi için (H/1210, M/1795) yılında üzerlerine İçel mutasarrıfı Seyit Ali Paşa memur edilmiş, Ali Paşa bunlar ile Silifke'de çarpışmış ve bunları bozmuştur. Bunların başbuğları olan Deli Osman Ağa'yı ve kardeşi Mustafa ile on arkadaşını tuttu ve öldürttü başlarını İstanbul'a gönderdi. Bunların başları Babıâli önünde herkese gösterildi, kardeşleri Marı Kıbrıs'a kaçtı ise de, o da orada tutulup öldürüldü. Gölgele oğulları: Silifke kasabası ile Karakaya, Çilbayır, Nurlu, Seğir, Kürtler, Gökbelen Sökün, Çeltikçi, Say ağzı köylerine hükmedermiş. Bunların soylarından şimdi Silifke'de Yunus, Enver, Hasan, Mehmed, Gölgele adındaki adamlar vardır. Gölgele oğullarının konakları ve meterisleri şimdi hâlâ Silifke'de ayakta durmaktadır. Osmanlı hükümeti Gölgele oğlu Ahmet Ağa'yı Silifke'den Kıbrıs'a sürdüğü gibi ailesini de Urum dedikleri Konya ve Karaman taraflarına sürmüştür²³.

¹⁹ Şehabeddin, TEKİNDAG, a.g.m., s. 645-646.

²⁰ Şehabeddin TEKİNDAG, a.g.m., s. 646.

²¹ Mustafa Necati ÇIPLAK, a.g.e., s. 346.

²² Şehabeddin TEKİNDAG, a.g.m., s. 647.

²³ Sait UĞUR, a.g.e., s. 65.

1831'den itibaren İçel Adana eyaletine dahil bir sancak olmuştur²⁴. 1868'de Silifke kazası Karaman Eyaleti'nin Ermenek Sancağı'na bağlanmıştır²⁵. 1890'da Adana vilâyetine tâbi İçel sancağının Silifke kazası, bir mutasarrıf, bir askerî kumandan ile bir müftünün idaresinde 2500 nüfuslu bir yerleşim birimi idi²⁶.

Mondros Ateşkes Antlaşması'yla Silifke nötr bölge olarak kabul edilmiş, İtalyanlar, ve Fransızlar buraya savaş için asker yollama girişiminde bulunmamışlardır. Fransızlar en son Erdemli'ye kadar gelmişlerdir. Aynı günlerde Türk-Fransız barış anlaşması da imzalanmıştı. (1921)²⁷.

Silifke, Birinci Dünya Savaşı'nda da dokunulmazlığını sürdürmüştür. Antalya'ya çıkan İtalyanlar Silifke'ye gelmemiş, Adana'dan yürüyen Fransızlar da en son Erdemli'de kalarak Silifke'ye girmemişlerdir. Silifke, savaş görmemekle birlikte, topladığı millî kuvvetlerle Mersin savaşlarına katılmıştır. O günlerde Mustafa Kemal'in Sivas Kongresi'nde üzerinde durduğu iki dernek bulunuyordu. Kuva-yı Milliye ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Silifke savaşa girecekmiş gibi bu iki derneği ayakta tutmuştur²⁸.

Ankara yönetimi de Silifke'nin önemine binaen yönetimi Karaman'dan alıp, Silifke'yi bağımsız sancak konumuna getirdi. Mut, Gülnar ve Anamur ilçeleri Silifke'ye bağlandı. Silifke, daha sonra Mersin vilâyetine kaza merkezi olarak bağlanmış ve bu vilâyete İçel adı verilmiştir²⁹.

c- Kazanın Tarihi ve Turistik Mekanları

Orta Toroslar'ın güney eteklerinde, Göksu nehri deltasının başladığı yerde ve nehrin sağ kenarında kurulmuş olan ilçe merkezi Silifke kasabası bilhassa tarihi zenginlikleriyle dikkati çeker. Kasabanın coğrafi ve ekonomik önemi eski devirlerde bazı kavimlerin dikkatini çekmiş, daha ilk çağda burada bir medeniyetin kurulmasını sağlamıştır³⁰.

Tarsus ile birlikte Kilikya'nın diğer önemli bir yerleşimi olarak bayındırlık, kültür, sanat ve ekonomi alanlarında önemli bir merkez haline gelmiştir. Tanrıça Athena Kanettis kültürünün merkezi olan Silifke'de ünlü felsefeciler de yetişmiştir. Silifke ve yöresinde

²⁴ Fazıla AKBAL, "1831, Tarihinde Osmanlı İmparatorluğunda İdarî Taksimat ne Nüfus", *Belleten*, C. XV., S.60, Ankara 1951, s. 623.

²⁵ Ali DEMİRTAŞ, *a.g.e.*, s. 224.

²⁶ Şehabeddin TEKİNDAG, *a.g.m.*, s. 647.

²⁷ Ali DEMİRTAŞ, *a.g.e.*, s. 224.

²⁸ İzzet ASLAN, *a.g.m.*, s. 15.

²⁹ Şehabeddin TEKİNDAG, *a.g.m.*, s. 647.

³⁰ Mustafa Necati ÇIPLAK, *İçel Tarihi*, Ankara 1968, s. 345.

Helenistik Çağ ve Roma dönemine ait tapınaklar, tiyatrolar, gymnasium, stadium, hamam, mymphaea, portikolar, köprü, yol, su kanalları, su kemerleri, sarnıçlar inşa edildi. Yöre, 3. yüzyılda İran Sasanileri'nin akınlarına uğradı. İmparator Diocletianus zamanında Dağlık Kilikya ve Isauria bölgelerinin yönetim merkezi yapıldı. 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasının ardından, Bizans yönetimine geçen Silifke, Hristiyanlığın yönetim tarafından resmileştirilmesi ile önemli bir dini merkez haline geldi. Burada I. yüzyıl ortalarında Hristiyan din şehitlerinden (Martyry) Azize Ayathekla'ya ait bir "mağara kilisenin" bulunması, günümüzde Meryemlik denilen alanı, kutsal bir niteliğe dönüştürmüştür. Hacc merkezi haline getirilen bu alanda çeşitli yüzyıllarda kiliseler inşa edildi ve yapılaşmalar ortaya çıktı³¹.

Taşlık Kilikya'nın en önemli bir şehri olan Silifke'de Akdeniz uygarlığının izlerine sık sık rastlanılmaktadır. Bu özelliği ile Silifke yöresi bir Açık hava müzesi gibidir. Eski eserlerin ve tarihsel kalıntıların önemlileri şunlardır³².

Silifke Kalesi : Şehirlerin ilk nüvesini kaleler teşkil ederler. Dört tarafı çevreleyen surlar, şehirlerin vazgeçilmez bir unsurudur. Şehirlerin gelişmesine ve büyümesine de büyük ölçüde etki etmektedir³³. Silifkenin de kale çevresinde geliştiği anlaşılmaktadır. Silifke Kalesi'nin Selefkoslar zamanında yaptırıldığı, Roma ve Bizans devrinde geliştirildiği tahmin edilmektedir. Kale, Göksu kenarında müstahkem bir tepe görünümünde yüksek bir yere yapılmıştır. 1190 yılında Kilikya, Ermeni Devleti'nin yönetimine girince, Silifke Kalesi tamir ettirilmiş, bölgenin en ünlü kalelerinden biri haline getirilmiştir. Kalenin içerisinde Sultan II. Beyazıt tarafından yaptırıldığı sanılan mescit harabesi vardır. Çok sağlam ve müstahkem bir kaledir. Günümüze kadar sağlam bir şekilde gelebilmiştir³⁴.

Uzuncaburç (Diokayseria) Kalıntıları, ilçe merkezinin 30 kilometre kuzeyinde, denizden 1200 metre yükseklikte, etrafı ormanlarla kaplı bir yayla üzerinde kurulmuştur.

Diokaserya şehrinde, Yunan ve Roma çağlarına ait ayakta durabilen bazı şu kalıntılar vardır :Zeüs (Jüpiter) Tapınağı, Tychaion Tapınağı, Şehir kapısı, Olba (Ura) Harabeleri, Tiyatro, Taşköprü, Sur ve Burç, Aya Tekla Kilisesi (Meryemlik), Kubbeli Kilise, Hamam, Sarnıç, Cennet-Cehennem, Narlıkuyu Astım Mağarası, Camiler vs.

³¹ T.C.'nin 75. Yılında İçel, s. 170.

³² Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 226.

³³ Feridun M. EMECEN, XVI. Asırda Manisa Kazası, T.T.K yayınları, Ankara 1989, s. 43.

³⁴ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 227.

Gazi Çiftliği : Mustafa Kemal 27 Ocak 1925 yılında ilk kez Silifke'ye gelişinde, gençliğinden beri Akdeniz kıyılarında bir çiftlik kurmak isteğinde bulunduğunu belirtmiştir. Bunun üzerine Osmanlı devrinde Abidin Paşa'nın kurdurduğu, sonra Bodosaki adında bir Rum'a geçen, Millî Mücadele'den sonra hazine malı olan Tekir köyündeki 12607 dönümlük çiftlik, Mustafa Kemal adına, Taşucu'lu Sadık Bey tarafından 36.000 liraya satın alınmıştır. Kısa zamanda modern bir çiftlik haline getirilerek hayvan ve sebze üretimi yönünden çevreye örnek olan çalışmalar yapılmıştır³⁵. Aslında Atatürk'ün Silifke'de çiftlik yaptırmasının asıl nedeni; iklimi ve toprağı elverişli olan Silifke bölgesine, modern tarım yaptırarak tarım alanında örnek olmak ve bölgenin kalkınmasına yardım etmektir. On yıllık örnek çalışmadan sonra çiftlik Atatürk'ün emriyle, 1935 yılında ilk kez kurulan Tarım Kredi Kooperatifine bırakılmış, toprağının bir kısmı topraksız köylülere dağıtılmış, güzel köşkü de ilkokul yapılmıştır³⁶.

B- KAZANIN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

a- Konumu

Doğusunda Erdemli, batısında Mut ve Gülnar, kuzeyinde Karaman ili ve Ereğli ilçesi vardır. Güneyi Akdeniz ile çevrilidir³⁷.

Aslında kuzeydoğu yönünde Uzuncaburç, Karaman ve Konya üzerinden orta Anadolu yaylasına çıkan yol gibi kuzeyden gelen birtakım patikalar da Silifke'yi İç Anadolu ile birleştirmekteydi³⁸.

b-Yer Şekilleri

Göksu ırmağı, Silifke'nin en büyük akarsuyudur. Geyik dağlarından çıkar, derin bir vadiden geçtikten sonra ilçe merkezinin güneyinden denize dökülür. Bazı küçük dereler de Göksu ırmağına karışır. Göksu nehrinin Akdeniz'e döküldüğü yer sazlık ve bataklıktır. İrmağın dağlardan sürüklediği kum ve çakıl, döküldüğü yere yığılır. Bu yığılma sayesinde her yıl denizden toprak kazanılır. Buraya "Göksu Deltası" denir³⁹.

Göksu, Akdeniz'e dökülen en önemli akarsularımızdan biridir. Don olayının az görüldüğü iklimi ve tatlı sudan tuzluya değişen çok çeşitli su ortamının varlığı suda yaşayan

³⁵ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 217.

³⁶ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 218.

³⁷ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 211.

³⁸ Şehabeddin TEKİNDAG, a.g.m., s. 644.

³⁹ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 213.

canlılar için elverişli ortam sağlamaktadır. Silifke Anadolu'nun güneyinde, Akdeniz bölgesinde İçel vilayetine bağlı bir kazanın merkezidir. Şehir esas itibarıyla, Göksu nehrinin kıyıya açılan derin vadisinin cenubunda garba doğru yaptığı bükümün kenarında kurulmuştur⁴⁰.

Silifke, coğrafya bakımından son derece elverişli konumundan dolayı, Dağlık Kilikya'nın merkezi olmuştur. Toroslar'dan inen Göksu ırmağı ovaya girmeden önce bir müddet sağ kıyısındaki hafif dalgalı bir dağ silsilesinin eteklerini takip etmektedir. Bu silsilenin arasında, yamaçları dik, konik şekilde, civara tamamıyla hâkim bir tepe (Akropol) yükselmekte ve Orta Çağ'dan kalma bir kale ihtiva etmektedir⁴¹. Silifke'nin bulunduğu yer Akdeniz'den 30 m. yüksektir. Engebeli, dalgalı bir araziye sahiptir. Şehir doğal olarak kendiliğinden sınırlanmış ve korunmuştur. Göksu nehri, Silifke'yi kuzeyden güneye doğru ikiye bölerek Akdeniz'e iner. Bu enteresan bölgenin coğrafya yapısı ona apayrı bir stratejik önem vermektedir. Öyle ki, aynı korunmalı durum Akdeniz'e çağdaş kuruluşa sahip diğer şehirlerin hiç birinde yoktur⁴². *"Gayet sapa yoldur. Sıpasını kaybeden gelmez, gelen gülmez sıpasını bulmaz"*⁴³

Silifke'nin Göksu ırmağının sağında ve solunda arazisi vardır. Ovanın bir kısmı rusubi bir kısmı da alüviyoner araziden ibarettir. Toros dağlarının en zengin eteklerini oluşturan Silifke Ovası taşlı, sayılı, kalker yerlerle derin olmayan ve tepelerle çevrili vadiler arasındaki kumlu, killi, kireçli topraklardan ibarettir. 5-15 metre derinlerde yeraltı suları mevcuttur. Toprak humusludur. Bu arazilerden yağmurun çok yağdığı senelerde bol ürün alınır⁴⁴.

c- İklimi

Silifke'nin ova kesiminde Akdeniz iklimi etkisi görülür. Burada yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçer. Yüksek ve dağlık bölgede karasal iklim görülür. Yazın kurak ve serin olur ; kışın yağışlar yağmur ve kar şeklinde düşer. Göksu vadisinde yumuşak Akdeniz iklimi kendini hissettirir. Yağmur daha çok baharda ve kışın yağar. İlçede her mevsim esen Poyraz rüzgârlarından başka, güneyden esen Kible ve güneybatıdan esen Lodos rüzgârları hava değişimini önemli ölçüde etkiler⁴⁵. Yumuşak Akdeniz ikliminin fazlasıyla hissedildiği

⁴⁰ Şehabeddin TEKİNDAG, a.g.e., s. 643.

⁴¹ Arif Müfid MANSEL, a.g.e., s. 5.

⁴² İzzet ASLAN, a.g.e., s. 15.

⁴³ EVLİYA ÇELEBİ, Seyahatnâme C. IX., Sadeleştiren: Mümin ÇEVİK, Tasvir Matbaası, İstanbul 1985, s. 36.

⁴⁴ İzzet ASLAN, a.g.e., s. 17.

⁴⁵ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 214.

sahil kesiminde sağanak halinde yağmurlar, yüksek yerlerdeki serin yaylalarda kar yağışları hakimdir⁴⁵

Silifke ilçesi içerisindeki sahaların yayvan oluşu genel olarak güney rüzgarlarının çok içerilere kadar girmesini kuzey rüzgarlarının da kolayca denize ulaşmasını sağladığından iklim daha kurak geçer. Arazi de kalkerli ve dağınık kayalıklı olduğundan sahanın susuz olması da sıcaklığı artırır ve bu sebeple de tipik Akdeniz iklimi daha içerilere doğru uzanır. Kuzeyden güneye doğru hava akımına uygun bir arıza bulunduğundan, Silifke’de her mevsimde daima hissedilir bir poyraz görülür. Ovanın haricindeki yerlerde kayalıklar dik olarak denize kadar indiğimizde poyraz hissedilmez⁴⁶.

Sarp yamaçlar daha çok Göksu ırmağı çevresinde olduğundan, kuru veya sulu dereler kuzeydoğu veya güneydoğu istikametlerinde olmak üzere Göksu’ya akarlar. Ekserisi kısa olup denizden kapalı yerlerde bulunduklarından serinletici etkileri de yoktur. Geri kalan saha kayalık ve akarsudan mahrum olduğu için 1000 m. yükseklikteki yerler bile sıcak ve kurudur. Saha kireçli, gevşek kayalıklı olduğundan içecek su bulmakta bile güçlük çekilir. Birçok yerlerde yazın içecek su temini için sarnıçlar yapıldığı görülür. Yüksek ve sahilden uzak yerlere kış aylarında kar yağar. Yağışlar da nispeten azdır⁴⁷.

d- Bitki Örtüsü

Göksu deltası, Akdeniz iklimine özgü çok çeşitli doğal bitki örtüsüne sahiptir. Ova ve kıyıdan itibaren kuzeye doğru yer alan dalgalı arazi kuşağındaki makiliklerde, defne, zakkum, menengiç, murt, harnup, gibi tipik Akdeniz bitkileri yetişmektedir⁴⁸.

Dağ eteklerinde maki türünden defne, harnup, zakkum, murt ve fundalıklar yer alır. Yüksekliği 500 metreyi aşan yerlerde ise sandal, sakızlık, tespih, karaçalı ve pırnal ağaçları bulunur. 1000 metreden sonra kızılçam ormanları başlar. Palamut meşesi, köknar ve ardıc ağaçlarından meydana gelen ormanlar da vardır. İlçede otsu bitkilerden kır çiçekleri (papatya, gelincik, lâle, menekşe, hatmi, zambak), çeşitli otlar (üzerlik, ısırgan, sütlegan, kekik, yavşan, devediken, çayır), ve yabani sebzeler (ebegümeci, çiğdem, kenger, hardal, kuzukulağı, su yarpızı, semizotu) sulak ve kırsal yerlerde kendiliğinden yetişirler⁴⁹.

⁴⁵ İçel İl Yıllığı, İçel Valiliği, 1967, s. 34.

⁴⁶ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 215.

⁴⁷ İçel İl Yıllığı, a.g.e., s.34.

⁴⁸ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 17.

⁴⁹ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 215.

Zeytin, defne, karaçalı, sandal, pırnal, tespih, sakızlık gibi ağaç grupları, Göksu'nun iki tarafındaki sırtlarda yerini kızılçamla bırakır. Orta yerde bol Palamut meşeleri, yer yer ardıç ve kızılçamla karışık bir saha vardır. Kıyıdaki kayalar arasında çok küçük topraklı düzlüklerde turfanda sebze yetişmesi mümkün olur.⁵⁰

Ovalık alanda, Akdeniz ikliminde yetişen bütün meyve ve sebze çeşitleri yetiştirilir. İlçe ekonomisini etkileyecek kadar yerfıstığı, susam ve çeltik ekimine de yer verilir. Dağlık yörede tahıllardan, buğday arpa, nohut, darı mercimek ekilir. Silifke'de bunlardan başka karpuz, muz, şeftali, vişne, kiraz ayva, badem, dut gibi meyveler de yetişir⁵¹.

Silifke ılıman sıcak ikliminden Göksu ırmağının çıktığı 3000 metre yüksekliklere doğru türlü iklim özelliklerine sahiptir. Bu durum farklı ürünlerin yetiştirilmesine olanak sağlamaktadır. Ticaret hayatı da son derece hareketlidir. Silifke'nin içinde Akdeniz ve yukarılara doğru Toros ikliminin tüm ürünleri yetişir. Hububat ve bakliyat sahil ve yaylaların ortak malıdır. Her iki bölgede de arpa, buğday, yulaf, bakla, nohut, fasulye, mercimek, patates ekilir. Ayrıca sahil yerlerde pamuk, çeltik, susam, mısır ekilir. Son yıllarda yer fıstığı ve narenciyeye önem verilmektedir. Çilek ekimi de giderek önem kazanmaktadır. Çeşitli milletlerin ilk çağlardan beri bu topraklara göz dikmesinin sebebi elverişli iklimi ve konumunun ehemmiyetidir. İklim ve yükseklik farkları Silifke'de her cins meyvenin de yetişmesine olanak sağlamaktadır. Silifke'de muz ve hurma gibi çok sıcak iklim meyveleriyle birlikte kiraz, elma, armut, portakal ve mandalina aynı mevsimde bulunabilmektedir. Silifke'de en fazla yetiştirilen ürünlerden biri de limondur. Üzüm, kavun, karpuz da eski zamanlardan beri Silifke'de yetişen ürünlerdendir. Zeytin sanayisi ise ciddi bir kalkınma yolundadır. Ayrıca sebze ve meyveleri bol olan Silifke'de arıcılık da önemlidir⁵².

⁵⁰ İçel İl Yıllığı, a.g.e., s. 34.

⁵¹ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 217.

⁵² İzzet ASLAN, a.g.e., s. 19-20.

İKİNCİ BÖLÜM

DEMOGRAFİK YAPI VE İKTİSADÎ KAYNAKLAR

A- KAZANIN DEMOGRAFİK YAPISI

a- Nüfusu

Temettuat defterlerinden ait olduğu yerleşim biriminin nüfusuna ilişkin bilgi edinmek de mümkündür. Ancak temettuat defterleri nüfusun tamamını değil, ancak belli bir kısmını vermektedir. Temettuat defterlerinden nüfusla ilgili kesin sonuçlara ulaşmak mümkün olmamakla birlikte, bu defterlerden bir takım çıkarımlar yapılarak bir sonuca gidilebilir. Bu çıkarımlar, defterlerde bulunan hane sayılarının belli bir katsayı ile çarpılması sonucu elde edilir.

Temettuat kayıtları söz konusu tarihte ve ait oldukları yerlerde, hiçbir hane ayrımı yapmadan tüm hane reislerini ele alan ve bu nedenle, nüfusun ancak bir bölümüne ilişkin bilgilere yer veren sayımlardır. Bir köyün veya sınırları belirlenmiş bir yörenin nüfus miktarını tespit etmek amacıyla, hane sayılarının belirli bir katsayı ile çarpılması yoluna gidilebilir. Vergi nüfusunun belirli bir katsayı ile çarpılması yerine; yalnızca hane sayılarının değerlendirilmesi yoluna gidilebilir. Böylece bir yerleşmenin tartışmaya açık bazı katsayılarla elde edilen toplam nüfusundan çok, hane sayıları üzerinde bir değerlendirme yapmak mümkün olmaktadır¹.

Temettuat defterleri genel bir ifade ile faal erkek nüfusu vermekte ve temel amacı da vergi yükümlülüklerini ve bu kişilerden tahsil edilecek vergi yükünü belirlemektir².

Klâsik dönem vergi kayıtlarından genel nüfus rakamlarına ulaşmak için, Ömer Lütfi Barkan tarafından öne sürülen ve umumiyetle kabul gören her vergi hanesinin ortalama beş kişiden meydana geldiği görüşünden hareketle, hane reisi sayısının beş rakamı ile çarpılması sonucu nüfus ile ilgili yaklaşık bir fikir oluşmaktadır³.

¹ Şevket IŞIK, a.g.e., s. 245.

² Said ÖZTÜRK, a.g.e., s. 35.

³ Ömer Lütfi BARKAN, "Tarihî Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi", *Türkiyat Mecmuası C.X.*, İstanbul 1953, s. 12.

Silifke temettuat defterinde kaza merkezi ve buna bağı olduğu belirtilen karyelerin hane sayıları ayrıntılı olarak yazılmıştır. Yazılış sırasına göre karyeler, etnik yapıları, hane sayıları, ilk ve son sayfaları tablo: 1’de belirtilmiştir.

Tablo: 1 Silifke kazası karyelerinin hane sayısı, dinî yapısı ve temettuat defterindeki yeri

Yerleşim Birimi	Hane Sayısı	Dinî Yapı	Başlangıç sayfası	Bitiş sayfası
Kaza merkezi	84	Ehl-i İslam	2	29
Bucaklı	49	Ehl-i İslam	30	46
Çavuşbucağı	49	Ehl-i İslam	47	63
Çeltikçi	10	Ehl-i İslam	63	66
Gülümpeşalı	12	Ehl-i İslam	67	70
Karakaya	20	Ehl-i İslam	71	78
Sökün	29	Ehl-i İslam	79	88
Senir	37	Ehl-i İslam	89	101
Nuri	54	Ehl-i İslam	102	120
Kürtler	10	Ehl-i İslam	121	124
Çilbayır	12	Ehl-i İslam	125	129
Çiftlik	42	Gayr-i Müslim Rum	133	147
Kıptîler	15	Ehl-i İslam Kıptî	148	153
Silifke Toplamı	423		2	153

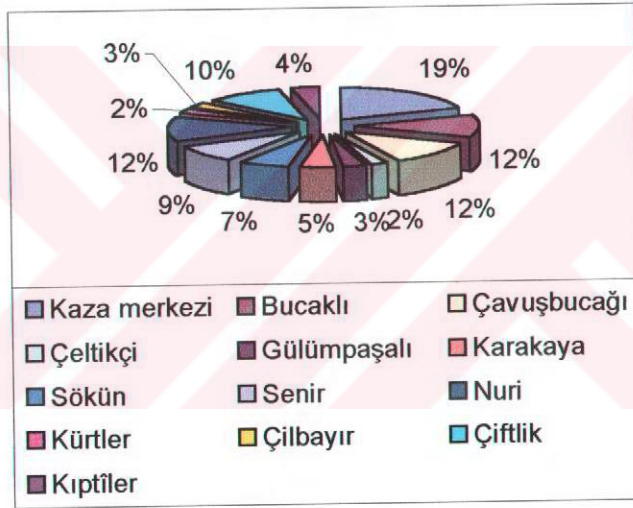
Toplam 423 haneden meydana gelen Silifke kazasının nüfusu, her hanede ortalama beş kişinin yaşadığı varsayılarak beş ile çarpılırsa, H/1260-61 (M/1844-45) yıllarında Silifke’nin nüfusunun aşağı-yukarı 2115 olduğu sonucu ortaya çıkar. Bu, kesin değil ortalama bir rakamdır.

Gayri Müslim Rumların yaşadığı “Çiftlik Millet-i Rum” adıyla kaydedilen yerleşim biriminde 42 hane mevcuttur. Bu sayı 5 ile çarpıldığında nüfusunun 210 olduğu görülmektedir. Buna göre kaza nüfusunun %10’u bu karyede yaşayan gayr-i Müslim Rumlardan oluşmaktadır. Diğer karyelerde yaşayanlar, yani kaza nüfusunun %90’ı da Müslümanlardan oluşmaktadır.

Gayri Müslim Rumlar arasında kalaycı ve dülger esnafından olan hane reislerinden bahsedilmektedir. Buradaki hane reislerinin tamamının mal-mülk sahibi oldukları ve vergilerini verdikleri kaydedilmektedir.

Kaza merkezinde yerleşmiş bulunan ehl-i İslâm Kıptîlerin nüfusunun 15 haneden oluştuğu kaydedilmiştir. Kaza nüfusunun %4'ünü oluşturan Kıptîlerden “Nefs-i Kasabada Mutavattın Ehl-i İslâm Kıptiyân” olarak bahsedilmektedir. Bu insanların başka bir yerden gelip burasını yurt tuttukları anlaşılmaktadır. Bu insanlardan “sail” olarak bahsedilmiştir. Sail kelimesi dilenci anlamına gelmektedir. Zaten bu insanlar içerisinde malı mülkü ve mesleği olana rastlanmamaktadır. Sadece bir hane reisinin çok az gelir sağladığı bir binek hayvanı bulunduğu kaydedilmiştir⁴.

Grafik 1 : Hane sayısına göre karyelerin büyüklüğü

Silifke Temettuat Defterine göre, kaza merkezinde 84 hane mevcuttur. Nüfusu yaklaşık 420 kişidir. Kaza nüfusunun yaklaşık %19'u diğer bir ifade ile beşte biri kaza merkezinde yaşamaktadır. Çeltikçi⁵ ve Kürtler⁶ isimli karyeler 10'ar haneden oluşmaktadırlar. Silifke'de karye başına ortalama 163 kişi düşmektedir.

Yerleşim birimlerinin hane sayıları Grafik 1'de verilmiştir. Buna göre karye başına düşen hane sayısı 32,5 olarak tespit edilmiştir.

⁴ BOA., ML.VRD.TMT., No: 10.569, s.148.

⁵ EK: 4.

⁶ EK: 10.

Osmanlı Devleti'nde yapılan nüfus sayımları ile ilgili verilere göre, 1881 yılında Silifke kazasında 12.058 Müslüman kadın, 11.770 Müslüman erkek, 378 Rum kadın, 523 Rum erkek, 45 Ermeni kadın, 68 Ermeni erkek, 5 Katolik kadın, 13 Katolik erkek olmak üzere toplam 24.860 kişi yaşamaktadır⁷. 1844 yılına ait Silifke Temettuat Defteri'ne göre 423 hane, bu da yaklaşık 2115 kişilik bir nüfusa tekabül etmektedir. Buna göre 1844 yılından 1881 yılına kadar 40 yıla yakın bir sürede kaza nüfusu 10 katından daha fazla artış göstermiştir. Kazada Kıptîler ve gayri Müslim Rum ahalinin bulunduğu da kaydedilmektedir.

b- Hane Reislerinin İsimleri

Temettuat defterinde, verginin esas olduğu hane reislerinin isimleri de kayıtlıdır. Hane numarasının yanında hane reisinin ismi verilmektedir. Bu sayede yörede çok kullanılan isimler ve isim verme geleneği ile ilgili bazı değerlendirmeler yapmak mümkün olabilmektedir.

Bu isimler yazılırken, “Mustafa oğlu Ahmed⁸” örneğinde olduğu gibi genellikle şahsın baba adı kullanılarak kimliği belirtilmiştir. En fazla kullanılan isimler Ahmet, Mehmet, Ali, Hasan, Hüseyin, Mustafa gibi, Türkler'in İslamiyet'i kabulüyle birlikte dilimize giren isimlerdir. Ancak Rumların yaşadığı Çiftlik'te Rumca isimler kullanılmıştır. Yorgi, Dimitri, Kostanti⁹ v.b.

Sosyal bakımdan adlar gibi sıfatların da şahısların belli özelliklerini göstermesi bakımından önemi büyüktür. Kara, sarı, uzun, küçük, güdük, köse, boz, şeyh, bacaksız gibi sıfatlar kullanılarak kişilerin eşkallerine de yer verilmiştir. “Köse Ali¹⁰”, “Bozkaşlı Mustafa¹¹”, “Mehmed oğlu Köse Mustafa¹²”, “Kaplan oğlu Hüseyin ve biraderi Hasan¹³”, “Karagöz Mehmed oğlu Mustafa¹⁴ v.b. Lâkaplarla ilgili olarak millet ismi ve yer ismi de zikredilmiştir. “Arap” lakabının, kişinin Arap kökenli olmasından veya esmer tenli olmasından dolayı verilmiş olması muhtemeldir. “Mehmed oğlu Arab Ali¹⁵” v.b. Yer isimleri de lâkap olarak isimlerin başına getirilerek, kullanılmıştır. “Giridli”, “Gülnarlı”, “Tarsuslu” gibi. Bundan, o

⁷ Kemal H. KARPAT, *Ottoman Population 1830-1914, Demographic And Social Characteristics*, Londra 1985, s. 124.

⁸ EK: 1.

⁹ EK: 12.

¹⁰ EK: 13.

¹¹ EK: 2.

¹² EK: 11.

¹³ EK: 6.

¹⁴ EK: 8.

¹⁵ EK: 2.

şahsın nereden geldiği anlaşılabilir. Ya da o şahsın uzun müddet bahsedilen yerde kaldığı için bu şekilde lakaplandırılmış olması mümkündür. “Giridli Mustafa Ağa¹⁶”, “İbrahim oğlu Tatar Bekir¹⁷” v.b.

Hane reislerinin mesleklerine istinaden de bazı lakapların verildiği de görülmektedir. “Çerçi İlyas oğlu Osman¹⁸” v.b. İsimlerden bazı hane reisleri arasındaki akrabalığı tespit etmek de mümkündür. Özellikle kardeş olanların belirtilmesi, baba adı aynı olanların bulunması bunların kolayca anlaşılmasını sağlamaktadır. “Vasil’in karındaşı Yani¹⁹” adıyla kaydedilen hane reisi ile, aynı karyede 5 numaralı hanede oturan “Save oğlu Vasil”in kardeşi olduğu anlaşılmaktadır. Nuru’da oturan “Musa Kethüda oğlu Mehmed” ve “Musa Kethüda oğlu Mustafa²⁰” isimli şahısların kardeş oldukları anlaşılmaktadır. “Mustafa oğlu Ali ve karındaşı Nureddin”²¹ şeklinde belirtilmiş olan isimlerden, aynı hanede birden fazla aile bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu da geniş aile yapısının mevcudiyetini göstermektedir.

Temettü defterleri, sadece aile adlarının değil, yörede kullanılan şahıs adlarının tespiti bakımından da mühim kaynak vazifesi görmektedir. Şahıs adlarında göze çarpan özelliklerden biri de baba-oğul aynı adı taşıyanların sayılarında görülmektedir. “Musa oğlu Musa²²”, “Kostanti oğlu Kostanti²³”, gibi baba oğul aynı ismi taşıyan hane reisleri mevcuttur. Babası, doğumdan önce ölmüş bir çocuğa baba adının verilmiş olması mümkündür. Ancak babasıyla aynı adı taşıyanların hepsinin yetim kaldıkları da düşünülmemelidir.

Silifke’de Rumların yaşadığı karye dışında genellikle günümüzde de yaygın olan isimler kullanılmıştır. Kişiler tarif edilirken, ayırt edici özellik olarak baba adı, meslek, dış görünüşle ilgili kişisel özellikler, milliyet ve yer isimleri kullanılmıştır.

c- Hane Reislerinin Meslekleri

Temettü defterlerinin sosyal tarih açısından mühim olan hususlarından biri de hane reislerinin faaliyetlerinin kaydedilmiş olmasıdır.

¹⁶ EK: 1.

¹⁷ EK: 9.

¹⁸ EK: 11.

¹⁹ EK: 12.

²⁰ EK: 9.

²¹ EK: 1.

²² EK: 1.

²³ EK: 12.

Bu verilerden kazada yaşayan insanların ekonomik durumları ve sosyal konumları ile ilgili birtakım bilgilere ulaşabiliriz. Yetim, firarî, fukara ve tahsilde olanların durumları da, ayrıca belirtilmiştir.

Her hane reisinin mesleğinin verilmesi, bize nüfusun faaliyet kolları hakkında birtakım bilgiler vermektedir. Mesleklerin yazılmış olması, yörede yaşayan insanların o dönemdeki faaliyetlerinin türlerini, en çok hangi faaliyetin yapıldığını, bir mahalle veya köyde hangi zanaatın ne ölçüde geliştiğini tespit etmemize imkân sağlamaktadır. Ayrıca gelirin meslekler arası dağılımını da bu bilgilerden çıkarmak mümkündür.

Kaza halkının XIX. asırdaki ekonomik vaziyeti hakkında temettuat defterlerindeki ipuçlarından faydalanarak fikir edinmek mümkündür. Buna göre kaza halkının çok büyük bir kısmı çiftçilikle geçimini sağlamaktadır. Herhangi bir geliri olmayan ve ahalinin yardımıyla geçinen kesim fazla değildir. Dülger, kalaycı gibi birkaç zanaatkâr da mevcuttur. Bunun yanı sıra az sayıda olmakla birlikte öğretmenlik yapanlara, ilim tahsil edenlere rastlanmaktadır. Hizmetkâr, çoban ve sığırtmaç gibi hizmet sektöründe görev yapanlar da mevcuttur.

Bazı hane reislerinin toplam kazançları kısmında, “Zuhurâtından” adı altında gelirleri olması, aynı zamanda farklı işlerle uğraştıklarını da göstermektedir.

1260-61 (1844-45) tarihli defterlerde ekseriya hane numarasının üzerine “erbab-ı ziraatdan idüğü²⁴”, “kiracı²⁵”, “muhtar²⁶”, “imam²⁷”, hizmetkâr²⁸”, “amele²⁹”, “sığırtmaç³⁰”, gibi hane reisinin mesleği yazılmıştır.

Küçük köylerde halkın hemen hepsi yalnız ziraat ve hayvancılıktan geçimini temin etmektedir. Ancak ziraat ile uğraşanların hepsi toprak sahibi değildir. Toprağı olmayanlar, ailelerinin gücü toprağını işleyip ürününü kaldırmaya yetmeyen büyük toprak sahiplerinin yanında çalışmaktadır. Bunun gibi kısa zamanda ekilip biçilebilecek az toprağı olanlar da kendileri için kullandıkları iş güçlerinden artanı büyük çiftliklerde gündelikçi olarak çalışmakta ve geçimleri için ek kazanç sağlamaktadırlar.

Nispeten büyük köylerde, köyün bazı ihtiyaçlarının kendi içinde karşılanmasını temin edecek şekilde ziraat dışında bazı zanaat kollarının mevcut olduğu görüldüğü gibi hangi

²⁴ EK: 1.

²⁵ EK: 12.

²⁶ EK: 3.

²⁷ EK: 8.

²⁸ EK: 1.

²⁹ EK: 2.

³⁰ EK: 5.

işlerin, ne ölçüde yapıldığı da tespit edilebilmektedir. Bu köylerde de ziraat esas geçim kaynağını teşkil etmekle beraber farklı mesleklere de rastlanmaktadır. Geçimini sağlayacak kadar toprağı ya da geliri olmayan insanlar toprağı fazla olanların yanında çalışmaktadır. Başkasının toprağını kiralayarak geçim sağlayan hane reisine de rastlanmaktadır. Çiftlik karyesinde 39 numaralı hanede oturan hane reisinin kiracı olduğu ve bundan gelir elde ettiği anlaşılmaktadır³¹.

Dülgerlik³², çanakçılık³³, kalaycılık³⁴, asiyaıcılık³⁵ gibi bazı küçük sanayi kollarının da geliştiğı görülmektedir. Hane reislerinin gelirlerinin -eğer varsa- ne kadarının sanatlarından, ne kadarının ziraattan olduğu da ayrı ayrı belirtilmiştir. Böylece hangi gelirin ağır bastığı görüldüğü gibi mesleklerinin yazılması ihmal edilmiş olanların da yaptıkları işlerin bu kısımdan tespiti mümkün olabilmektedir.

Nüfusun önemli bir kısmı kaza merkezinde bulunmaktadır. Burada han, dükkan, mağaza gibi işyeri ve konaklama mekanları da bulunmaktadır.

Kaza Müdürü : Kaza merkezinde birinci hanede oturan Mustafa oğlu Ahmed isimli hane reisinin kaza müdürü olduğu görülmektedir. Bu kişinin kazanın idaresinden sorumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu dönemde idarî makam olarak kaza merkezlerinde müdürlük makamının var olduğu anlaşılmaktadır. Bu şahsın toprağı, hayvanı ve han odası, dükkan, asiyaı gibi gelir getiren mülkü de bulunduğu kaydedilmiştir. Diğer hane reislerine göre yüksek miktarda geliri olduğu halde vergi-i mahsusa ödememiştir. Bu durum kaza müdürünün muaflar arasında olduğunu göstermektedir. Ancak aşar-ı seneviye ve ağnam vergisi ödediğine dair kayıt mevcuttur.

Erbab-ı Ziraat: Toplam 423 hane içerisinde 340 hanenin faaliyet kolunun ziraat olduğu görülmektedir. Yani nüfusun %80'i ziraat ile uğraşmaktadır. Bu rakamdan kazada en çok yapılan işin tarım olduğu anlaşılmaktadır. Mesleğı sadece ziraatçı olarak geçen, ancak hayvancılık da yapan kişilerin oranı oldukça yüksektir. Ziraatçılık yapanlardan bir kısmı resm-i ağnam da vermektedir. Ayrıca Nuru karyesinde bir bahçeci bulunduğu da kaydedilmiştir.

³¹ EK: 12.

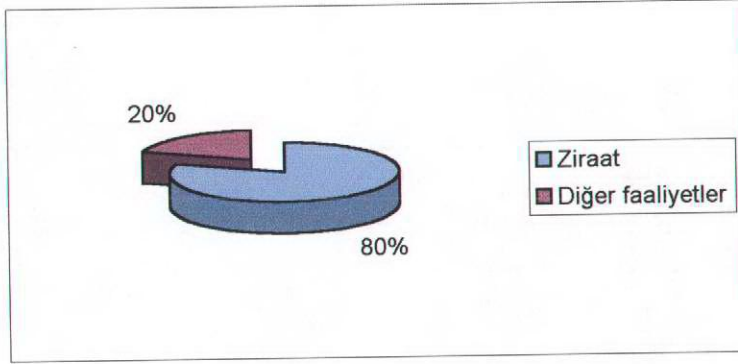
³² EK: 12.

³³ EK: 9.

³⁴ EK: 12.

³⁵ EK: 1.

Grafik 2 : Ziraat faaliyetlerinin diğer faaliyetlere oranı

Hizmetkârlık: Devamlı çalışan hizmetkârların sayısı da verilmektedir. Toplam 7 tane hizmetkâr tespit edilmiştir. Ancak bunların kimin ya da kimlerin hizmetinde olduklarına dair herhangi bir kayıt bulunmamakla birlikte, bunların ziraat erbabının işini yapan tarım işçileri olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan bir kısmının sadece birinin hizmetinde olması, bir kısmının serbest yevmiye ile çalışan tarım işçileri olması da mümkündür. Hizmetkârlar, tek faaliyet kolunda çalışmakla birlikte, hayvanı bulunan hizmetkâr da bulunmaktadır.

Çobanlık: Kayıtlardan da anlaşıldığına göre, hayvancılık yapan kişilere “çoban” denilmektedir. Bunlar arasında hayvanı olmamasına ve resm-i ağnam vermemesine rağmen, mesleği çoban olarak geçen ve çobanlıktan geliri olan kişiler de mevcuttur. Defter kayıtlarında toplam 4 tane çoban mevcuttur. Ancak bunların dışındaki hanelerde de hayvan beslenmekte ve bu hayvanların hasılat-ı seneviyesi belirtilmektedir.

Sığırtmaç: Sığır çobanlarına verilen addır. Gülümpaşalı ve Sökün karyelerinde³⁶ sığırtmaçlık yapanlar bulunduğu görülmektedir.

Amelelik: Hizmetkârlar genellikle, tarım alanında çalışan işçiler olarak düşünülmektedir. Ameleler de tarım alanında çalışan işçiler olarak düşünülmekle beraber, bunun dışında da her işi yapan işçiler olmaları da mümkündür. Bunların hizmetkâr ve amele diye farklı şekilde adlandırılmaları farklı görevleri olduğunu düşündürmektedir. Amelelerin, birinin hizmetinde değil de serbest çalışıyor olmaları mümkündür. Kazada toplam 24 tane amele olduğu kayıtlıdır. Yani ziraat erbabından sonra en fazla amele mevcuttur.

³⁶ EK: 5, 7.

İmam: Kayıtlara göre Senir isimli karyede bir imam mevcuttur³⁷. Ayrıca Bucaklı isimli karyede bir cami hatibi bulunmaktadır³⁸. Diğer karyelerde imam olup olmadığı hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Bu karyelerdeki imamlık görevini kimin icra ettiği de belli değildir.

Asiyabcı: Asiyab, su değirmeni demektir. Bu faaliyetle uğraşanların üretilen buğday, arpa gibi tahıl türü ürünlerin öğütülmesi görevini yerine getirdikleri anlaşılmaktadır. Kaza merkezinde 67. ve 69. hanelerde oturan hane reislerinin asiyabcılık ile uğraştıkları belirtilmiştir³⁹. Çilbayır'da da bir asiyab ustası bulunmaktadır.

Müderri ve Muallim: Bucaklı karyesinde bir tane "Muallimü'l Sıbyan⁴⁰" (İlkokul öğretmeni) bulunduğu anlaşılmaktadır. Senir isimli karyede ise "müderri-i kiramdan⁴¹" bir şahıs bulunduğu kaydedilmiştir. Bu şahısların eğitimci oldukları anlaşılmaktadır. "Müderri-i Kiramdan" ifadesi de ilme duyulan saygının ifadesidir.

Kiracı: Bu faaliyet kolu ile ilgili bir tane kayıt bulunmaktadır. Çiftlik isimli karyede 39. hanede oturan hane reisinin mesleği kiracılık olarak belirtilmiş ve tarımla uğraştığı da kaydedilmiştir⁴².

Esnaf: Esnaf, bir sanatla veya dükkancılıkla geçinen kimse anlamına gelmektedir. Kazada dülgerlik bir kişinin kaydına rastlanmaktadır. "Çiftlik Millet-i Rum" isimli karyede 42 numaralı hanenin reisi dülgerlikle uğraşmaktadır⁴³. Dülger, yapıların kaba ağaç işlerini yapan usta anlamına gelmektedir. Nuru'da "çanakçı" esnafından bir şahıs mevcuttur. Ayrıca Çiftlik'te bir "kalaycı" esnafı da bulunmaktadır.

Muhtar: Karyelerde mesleği muhtar olarak belirtilen hane reisleri de bulunmaktadır Köy veya mahallenin yasalarla belirtilmiş işlerini yürütmek üzere, o köyde ya da mahallede oturanlarca seçim yoluyla göreve getirilmiş kimsedir. Çavuşbucağı'nda, Karakaya'da, Sökün'de, Nuru'da, Senir'de, Kürtlerde olmak üzere kazada toplam 5 tane muhtar olduğu

³⁷ EK: 8.

³⁸ EK: 2.

³⁹ EK: 1.

⁴⁰ EK: 2.

⁴¹ EK: 8.

⁴² EK: 12.

⁴³ EK: 12.

kaydedilmektedir. Senir’de muhtarlık yapan şahsın aynı zamanda erbab-ı ziraattan olduğu da belirtilmektedir⁴⁴.

Yetim: Bu şahısların babasını kaybetmiş olduğu için hane reisi durumuna geldiği anlaşılmaktadır. Senir’de bir yetim mevcuttur⁴⁵. Vergi ödeyecek durumda olmadığından dolayı muaf sayılanlar arasındadır.

Fırar: Senir’de Tarsus’a fırar eden bir şahıs kaydedilmiştir⁴⁶. Fırarinin neden dolayı kaçtığı hakkında bir bilgi yoktur. Hanesiyle beraber mi yoksa yalnız kendinin mi kaçtığı da belirtilmemiştir. Eğer bu şahıs, ailesi olmadan yalnız kendisi fırar etmişse, bundan hane reisinin olmadığı haneden, vergi alınmıyor sonucu çıkarılabilir.

Tablo 2: Hane reislerinin faaliyetlerinin dağılımı

	Ziraat	Hizmt.	Amele	Asiyabci	Çanakçı	Kalaycı	Düger	İmam	Mudür	Muhtar	Kiracı	Mudernis	Talebe	Çoban	Siğ.	Bağç.	Çıkın	Sail	Yetim	Fukara	Fırar
Kaza Merkezi	69	2	8	2					1										1		
Bucaklı	34		11					1				1	1					1			
Çavuşbucağı	45									1				1			1			1	
Çeltikçi	9																			1	
Gülümpaşalı	8												1	1	1					1	
Karakaya	16		1							1				1						1	
Sökün	26		1							1					1						
Senir	31							1		1		1		1					1		1
Nuru	46	3	2		1					1						1					
Kürtler	9									1											
Çilbayır	10		1	1																	
Çiftlik	37	2				1	1				1										
Kiptiler																		15			
SİLİFKE	340	7	24	3	1	1	1	2	1	6	1	2	2	5	2	1	1	16	2	4	1

Fukara: Bu kişiler, kayıtlarda “hiçbir şeyi olmayıp, şunun bunun ianesiyle geçinmekte olduğu” şeklinde belirtilmektedir. Bu durumda olan toplam beş tane şahıs belirtilmiştir.

Sail : Sail, dilenci demektir. Kaza merkezinde sakin oldukları belirtilmiş olan Ehl-i İslâm Kiptiler toplam 15 haneden oluşmakta ve tamamının dilencilik yaptığı belirtilmektedir. Bunların tamamının saillikten (dilencilikten) geliri bulunduğu ve vergi-yi mahsusa ödediği

⁴⁴ EK: 8.

⁴⁵ EK: 8.

⁴⁶ EK: 8.

kaydedilmektedir. Bu karyedeki insanların sahip oldukları mal toplam 12 merkep, bir kısrağ ve 2 bargir olarak belirtilmiştir. iki numaralı karyede oturan Karaali'nin oğlu Ali isimli hane reisinin bir tane kısrağı bulunduğu ve bundan da bir miktar gelirinin olduğu belirtilmiştir⁴⁷. Bu şahsın hayvanı ile taşımacılık yaptığı anlaşılmaktadır.

B-İKTİSADÎ KAYNAKLAR

İlk çağlardan itibaren Ağa Limanı vasıtası ile Akdeniz memleketleri, Kıbrıs ile ticarî münasebetlerde bulunan Silifke'nin büyük bir gelişmeye mazhar olduğu bilinmektedir. Orta çağlarda Ceneviz ve Frank tüccarlarının Gorigos (Kız Kalesi) yolu ile münasebette bulundukları Silifke'nin inşaat malzemesi olarak kullanılan keresteleri Dimyat'a, pamuğu ise Lajazzo (Ayas) pazarına sevk edilmiştir⁴⁸.

XIX. Asrın sonunda bir gümrük binasının da bulunduğu Taş-ucu limanı vasıtası ile, buğday, yün, susam, kuru üzüm, sığır, meşe palamutu, kereste ihraç eden Silifke'nin bu mahsullerinden buğday Ege adalarına, Suriye ve Adrya sahilleri ile Marsilya'ya, meşe palamudu Suriye Suriye, İzmir, İstanbul, Odesa, İtalya ve Avusturya'ya, kereste ise, Suriye ve Mısır'a muhtelif bandıralar altındaki gemiler ile sevk ediliyordu. Nitekim 1890 tarihli bir istatistiğe göre, Taşucu'na 72 İngiliz, 1 Avusturya-Macaristan, 2 İspanyol, 2 Fransız, 34 Yunanlı, 27 Osmanlı bandıralı olmak üzere, 138 vapur, ayrıca 245 yelkenli gelmiş idi. Son senelerde Göksu ağzındaki ovada sulama kanalları açılıp, pirinç ziraatı büyük ölçüde geliştirilmiştir⁴⁹.

Bir ülke ekonomisinde gelir kaynaklarının dağılımı sektörler göre farklılık gösterdiği gibi, yerleşim yerinin özelliklerine göre de farklılık göstermektedir⁵⁰. Kırsal kesim, ekonomik hayatın ihtisas kazanmadığı, buna pek fazla ihtiyaç da duyulmadığı, ilişkilerin şahsileştiği, üretimin geçimlik, tüketimin az olduğu ve yaygınlaşmadığı, gelir kaynaklarının en önemli alanını tarım ve hayvancılığın oluşturduğu küçük yerleşim birimleridir⁵¹.

⁴⁷ EK: 13.

⁴⁸ Şehabeddin TEKİNDAG, a.g.e., s. 644.

⁴⁹ Şehabeddin TEKİNDAG, a.g.e., s. 647.

⁵⁰ Yüksel ÜLKEN, "Türk Ekonomisinde Tarım Sanayi Dengesizliği ve Kur Politikası", İÜİF, Prof Dr. Süleyman Barda'ya Armağan Özel Sayısı, İstanbul 1988, s. 312.

⁵¹ Said ÖZTÜRK, a.g.e., s. 109.

Sanayinin gelişmediği ve belirli bölgelere münhasır kaldığı Osmanlı Devleti'nde tarımın toplam hasıla içerisindeki payı büyüktür. Zaten ekonomik yapı genel çerçevede içerisinde tarıma dayanmaktadır⁵².

Bu bölümde dönem içerisinde Silifke köylerinin sosyal ve ekonomik yapıları incelenecek, ağırlıklı olarak ekonomik hayat ve daha özelde de tarım konu bütünlüğü içerisinde ele alınacaktır.

a-Ziraat

Aşağıdaki tabloda Silifke Temettuat defterine göre kaza genelinde bulunan toplam toprak miktarı ve bu toprakların ne şekilde kullanıldığına dair veriler bulunmaktadır.

Tablo 3 : Ziraî toprak miktarı ve dağılımı

Yerleşim Birimi	Hane Sayısı	Mezru Tarla (Dn)	Penbe Tarlası (Dn)	Bağ+Bağçe (Dn)	Susam tarlası (Dn)	Duham Tarlası (Dn)	Fasülye Tarlası (Dn)	Soğan Tarlası (Dn)	Karpuz Tarlası (Dn)	G. M. T. (Dn)	Toplam (Dn)
Kaza Merkezi	84	1207	115	21,5		1				250	1594,5
Bucaklı	49	581	33	10						18	642
Çavuşbucağı	49	1037	44	4	12	8					1105
Çeltikci	10	100	8								108
Gülümpaşalı	12	153	7	3							163
Karakaya	20	135	11	18,5	1	7		1		15	188,5
Sökün	29	374	10		22	5	20		10		441
Senir	37	202	27	50,5							279,5
Nuru	54	222	32	42+18,5				5			319,5
Kürtler	10	41	3	9							53
Çilbayır	12	58		32,5							90,5
Çiftlik	42	600	1	5	2	1					609
"Kıptiler"	15										...
TOPLAM	423	4710	291	214,5	37	22	20	6	10	283	5593,5

⁵² Said ÖZTÜRK, a.g.e., s. 109.

Tablo oluşturulurken, ziraî üretim için kullanıldığı halde miktarı belirtilmeyen topraklara köy geneli göz önünde tutularak ortalama bir değer verilmiştir. Bununla birlikte, defterde icar ile ziraat yapılan toprakların miktarı belirtilmemiştir. Bu toprakların miktarına dair bir tahminî rakam tabloya yansıtılmamıştır.

Silifke Temettuat Defteri'ne göre kazada kaydedilen toprak miktarı toplamı 5593,5 dönümdür. Kayıtlardan, ekili ve nadasa bırakılan toprak miktarını ve bunların karye ve hane başına oranlarını tespit etmek mümkündür. Bazı hanelerde ekili arazi bulunduğu ve ekilen ürün belirtildiği halde toprak miktarı belirtilmemiştir. Bu durumda toprak miktarı bir dönüm olarak kabul edilmiş ve bu şekilde değerlendirmeye gidilmiştir.

Defterde ziraî toprakların miktarları belirtilirken, gelir getiren ürünlerin elde edildiği ağaçlara dair veriler de eklenmiştir. Ancak burada toprak miktarı belirtilmemiş sadece ağaçların sayısını belirtilmiştir. Tablo 3'te buna dair veriler belirtilmektedir.

Tablo 4 : Toplam zeytin ve incir ağacı

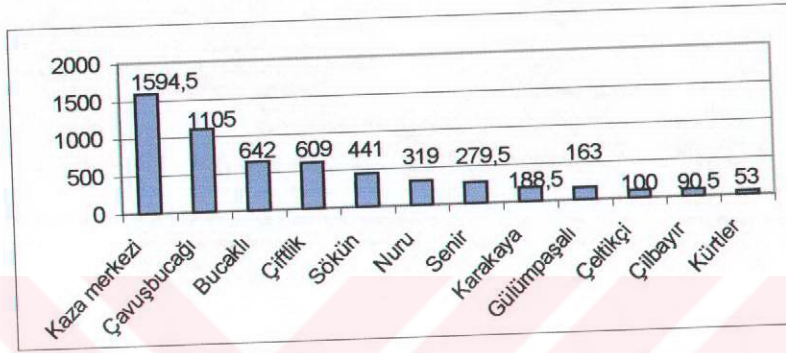
	Kaza Merkezi	Bucaklı	Karakaya	Senir	Nuru	Çilbayır	Toplam
Zeytin Ağacı	5	5	217	64	25	30	346
İncir Ağacı					83		83
Silifke Toplamı	5	5	217	64	108	30	429

Kazada ziraî amaçlı kaydedilen toplam toprak miktarı 5593,5 dönümdür. Bu toprakların 5310,5 dönümü yani %95'i ekili toprakları, 283 dönümü yani %5'i ise gayri mezru yani nadasa bırakılan toprakları oluşturmaktadır. Karye başına düşen toplam toprak miktarı 430,2 dönümdür. Vergi hanesi başına düşen toplam toprak miktarı 13,2 dönümdür. Ekili alanlarda karye başına düşen toprak miktarı 408,5, hane başına 12,5 dönümdür. Nadasa bırakılmış alanlarda karye başına düşen toplam toprak miktarı 21,7dönüm, hane başına 0,7 dönümdür.

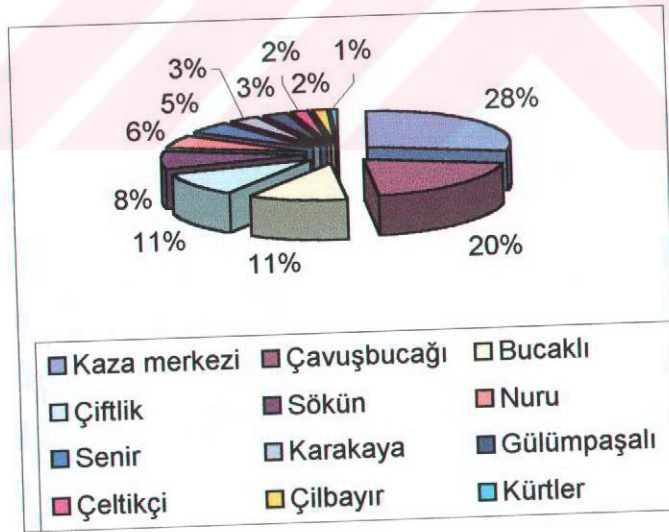
aa-Toprak Dağılımı:

Köylerde toplam ekili toprakların önemli bir bölümü hububat, pamuk, tütün ve susam ekimine ayrılmıştır. Bunların dışında toprakların bir bölümü de sebze, ve meyve üretiminde kullanılmaktadır. Ayrıca gelir getiren ürünlerin elde edildiği incir ve zeytin ağaçları da mevcuttur., toplam toprak miktarının %5'i kadar bir miktar, gayri mezru alanlar olarak kaydedilmiştir.

Grafik 3: Karyelerin sahip oldukları arazi miktarı(dn)

Grafik 4 :Arazi bakımından karyelerin birbirine oranı (dn)

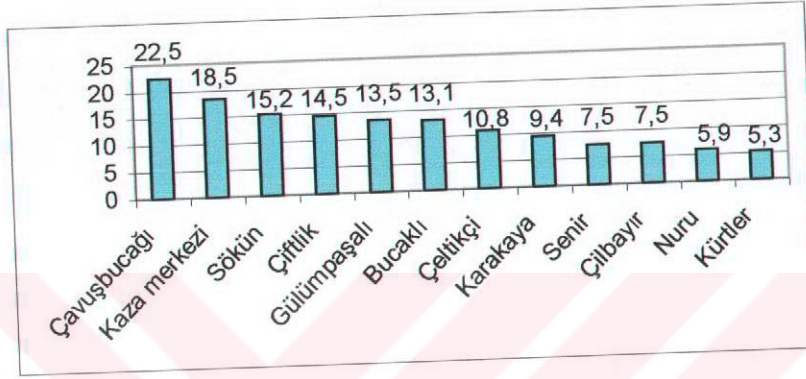

Toprak miktarı bakımından en yüksek pay kaza merkezine aittir. Burada toplam toprak miktarı 1594,5 dönümdür. Kaza genelinde toplam toprak miktarının %28'i kaza merkezindedir. En az toprağa sahip olan karye ise Kürtler karyesidir. Bu karyenin toplam

toprak miktarı 53 dönümdür. Bu miktar toplam toprak miktarının sadece %1'i kadardır. Kaza merkezinde bulunan Kıptilere ait mezru ya da gayri-mezru toprak kaydına rastlanmamaktadır.

Hane başına düşen toprak miktarı açısından konuya bakıldığında en yüksek paya sahip olan yerleşim birimi Çavuşbucağı'dır. Burada hane başına 22,5 dönüm toprak düşmektedir. Hane başına en az toprak düşen karye ise Kürtler karyesidir. Burada hane başına sadece 5,3 dönüm toprak düşmektedir.

Grafik 5 : Karyelerde hane başına düşen toprak miktarı (dn)

Ekili alan itibariyle hane başına en yüksek miktar 22,5 dönüm ile Çavuşbucağı'na aittir. Bu oran kazadaki toplam ekili toprak miktarının %17'sidir. 5,3 dönüm ile hane başına düşen en az ekili toprak miktarı Kürtler karyesine aittir. Bu oran da toplam ekili toprak miktarının %4'ünü teşkil etmektedir.

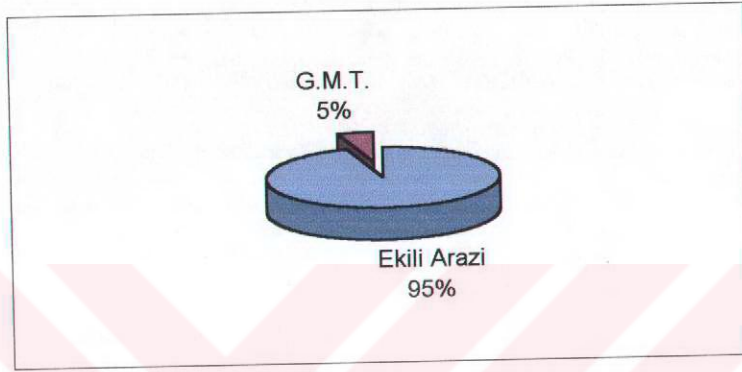
Köylerin sahip olduğu toplam toprak miktarı içerisinde en yüksek düzeyde ekili alana sahip yerleşim birimi kaza merkezidir. Bu yerleşim birimindeki toplam toprakların %84'ü ekilidir. En az ekili alan Kürtler karyesindedir.

Hanelerin gelirlerinin yazıldığı bölümden, gelirlerin yanında gelir getiren arazi çeşidinin isminin ve miktarının da verilmesi, toplam tarım arazisi, tarım alanlarının kullanım şekline göre dağılımı, arazinin işletme biçimini tespit etmek mümkündür. Ancak arazi miktarları yazılırken titiz davranılmadığı, anlaşılmaktadır. Bazı karyelerde üretim yapıldığı belirtilmesine rağmen toprak miktarının belirtilmediği görülmektedir. Kazanç sağlanan her arazinin miktarının verilmemesinden dolayı net bir sonuç elde etmek zorlaşmaktadır. Yine de bu durumda toprak miktarı bir dönüm olarak kabul edilmiştir. Böylece yaklaşık bir sonuca varmaya çalışılmıştır. Karyelerin ayrı ayrı arazi miktarı toplamı, bunların toplamından da Silifke genelinin toplam tarım alanı tespit edilebilmektedir. Silifke temettuat defterindeki

Silifke genelinin toplam tarım alanı tespit edilebilmektedir. Silifke temettuat defterindeki verilere göre kazada kayıtlı arazi 5593,5 dönümdür. Bunun 283 dönümü yani %5'i gayri mezru durumdadır. Geri kalan %95'i ise ekili-dikili arazidir.

Defterde tarım alanlarının ne şekilde kullanıldıkları belirtilmiştir. Bu tarım alanları deftere, mezru tarla, icar eylediği tarla, penbe tarlası, duhan tarlası, susam tarlası, fasulye tarlası, karpuz tarlası, soğan tarlası, bağ, bahçe gibi isimlerle kaydedilmiştir.

Grafik 6: Kazada ekilen ve nadasa bırakılan (G.M.T.) arazi miktarı

Mezru tarla, ekili-dikili tarlalar için kullanılan tabirdir. Ancak burada hangi tarım ürününün yetiştirildiği belirtilmemektedir. Defter kayıtlarından burada buğday, arpa gibi hububat türü ürünler yetiştirildiği tahmin edilmektedir. Her tarlanın birim alanından, az da olsa farklı gelirler sağlandığı karye defter tablolarında görülmektedir. Buradan da anlaşılabacağı üzere, yılda 1 dönümden ne kadar kazanç sağlandığı kesin olarak belirtilememektedir.

Kaza genelinde toplam ekili toprak miktarı aşağı-yukarı 5310,5 dönüm olarak hesaplanmaktadır. Bu toprakların 4710 dönüm kadarı mezru' tarla olarak kullanılmaktadır. Bu oran toplamın %89'udur. Toplam ekili toprakların %11'ini oluşturan 600,5 dönüm olarak hesaplanan topraklar ise diğer tarım ürünlerine ayrılmıştır. Bu topraklarda susam, tütün, pamuk, fasulye, karpuz, soğan, üzüm gibi sebze ve meyveler yetiştirilmektedir.

Tarım alanlarından elde edilen toplam gelirlere baktığımızda, en çok gelirin mezru tarlalardan alındığı görülmektedir. Tarım ürünlerinden elde edilen gelirin toplam gelire dağılımında, en çok geliri hangi ürünün getirdiğine bakıldığında, bu durum daha iyi anlaşılabacaktır. Silifke genelinde 4710 dönümlük mezru tarlalardan 1260 yılında 320374 guruş gelir elde edildiği görülmektedir.

Penbe tarlası, pamuk üretiminin yapıldığı tarladır. Pamuk üretimine ayrılan arazi miktarı ve bu üretimden elde edilen yıllık gelir belirtilmektedir. Pamuk, dokuma sanayii için çok önemli bir hammaddestir. Silifke'de bulunan 282 dönümlük penbe tarlalarından 1260 yılında toplam 30035 kuruş gelir sağlanmıştır.

Bağ, üzüm yetiştirilen arazidir. Defter verileri incelendiğinde pekmez üretimi gerçekleştiren hane reislerinin bağ sahibi oldukları anlaşılmaktadır. Pekmezin hammaddesi ise üzümdür. Kazada toplam 174,5 dönüm bağdan 1260 senesinde 18335 kuruş gelir elde edilmiştir.

Bağçe, sebze, meyve yetiştirilen arazidir. Sadece Nuru karyesinde 54 haneden 12 tanesinde bahçeden gelir elde edildiği belirtilmektedir⁵³. Toplam bağçe alanı 18,5 dönümdür. Ayrıca iki hanede bağçe bulunmasına rağmen elde edilen gelirle ilgili bilgi verilmemiştir. Silifke'de o dönemde yoğun bir şekilde bahçecilik yapılmadığı görülmektedir. Kaza genelinde bahçe arazisinden 1260 yılında 730 kuruş, gelir elde edilmiştir.

Susam tarlası, susam üretiminin yapıldığı arazidir. Kaza genelinde susam üretiminin az miktarda yapıldığı anlaşılmaktadır. Susam üretimi Çavuşbucacı, Karakaya, Sökün ve Çiftlik'te gerçekleştirilmiştir. Toplam 37 dönüm araziden 1260 yılında 8490 kuruş gelir elde edildiği anlaşılmaktadır.

Duham tarlası, tütün yetiştirilen tarladır. Bu verilerden tütün üretimi yapılan arazi miktarını ve bu arazilerden elde edilen geliri tespit etmek mümkündür. Kaza genelinde toplam 22 dönüm olan duham tarlalarından 1260 yılında elde edilen gelir 2130 kuruş olarak tespit edilmektedir.

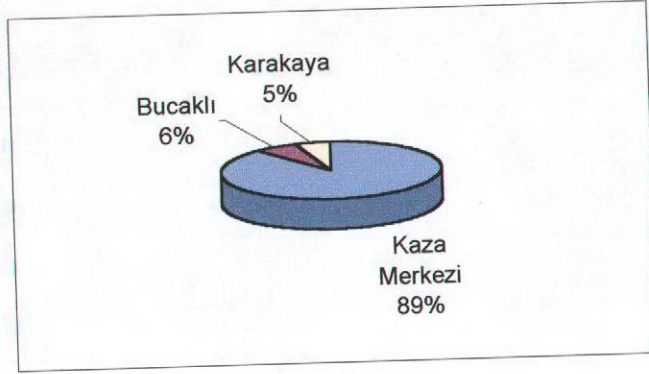
İcar eylediği tarla, tabirinden bazı hane reislerinin kendi tarlasını başkalarına kiraya verdiği anlaşılmaktadır. Kiralanan tarlaya, mezru tarlada olduğu gibi, ürünlerin ekildiği söylenebilir. Bucaklı, Karakaya, Senir ve Nuru karyelerinde icar ile ziraat yapılan tarla kayıtlarına dair bilgiye rastlanmaktadır. İcara verilen tarlaların miktarı belirtilmemiş, sadece elde edilen gelir kayda geçirilmiştir.

İcar edilen tarlalardan Silifke genelinde, 1260 yılında 4980 kuruş gelir sağlanmıştır. Bazı arazilerin işletme biçimi icar şeklinde görülmektedir.

⁵³ EK: 9.

Gayri mezru tarla, ekili olmayan tarladır. Bu arazinin nadasa bırakılan arazi mi yoksa, artık ekimi yapılmayan arazi mi olduğuna dair bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak bir arazinin üst üste 2 yıl nadasa bırakılmayacağı düşünülürse bu arazi çeşidi atıl durumda olan tarlalar olarak da yorumlanması mümkündür.

Grafik 7 : Nadasa bırakılan toprakların karyelere dağılımı(dn)

Gayri mezru' tarlaların sadece dönümü yazılmıştır. Ekili olmadığı için gelir kaydı bulunmamaktadır. Defterdeki verilere göre kaza merkezinde 250, Bucaklı'da 18, Karakaya'da 15 olmak üzere Silifke genelinde toplam 283 dönüm gayr-i mezru' tarla bulunduğu kaydedilmiştir.

Bu verilere göre toplam nadasa bırakılan toprakların %89'u kaza merkezinde, %6'sı Bucaklı'da, %5'i Karakaya'da bulunmaktadır. Diğer karyelerde gayri mezru yani nadasa bırakılmış toprak kaydına rastlanmamaktadır. Ehl-i İslâm Kıptîlerin yerleşmiş olduğu kaza merkezinde, bu insanlara ait ekili ya da nadasa bırakılmış arazi kaydı bulunmamaktadır.

ab- Ziraî Ürünleri Ölçmede Kullanılan Ölçü Birimleri

Kıyye(Okka), dörtyüz dirhemden oluşan bir ağırlık ölçüsüdür. Kıyye-i Âşârî(kilo), bin gramdan oluşan ağırlık ölçüsüdür. Kıyye-i Atîka(eski okka), eskiden dörtyüz dirhem olan bir ağırlık ölçüsü birimidir ve 1282 gramı karşılar. Kıyye-i Cedîde (yeni okka), bin gramdan oluşan ağırlık ölçüsüdür, okkanın %78'ini karşılar. Kutu, hububat ölçmekte kullanılan ölçek adıdır. Bir kutu 2,5 okka (3,21 kilo) sekiz kutu bir kile teşkil ederdi⁵⁴. O halde bir kile 25,68 kilo etmektedir. Kile, ölçek olarak kullanılan bir kelimedir.

⁵⁴ M. Zeki PAKALIN, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü C. I*, Millî Eğitim Basımevi, İkinci Baskı, İstanbul 1971, s. 333.

Tablo 5 : Silifke’de yetiştirilen ürünlerin miktarı ve değeri (gr)

Ürün	Aşarı (1/10)	Üretim	Kg	Kazanç (Gr)
Hınta (Kile)	940,5	9405	241520,4	169290
Şair (Kile)	922	9220	236769,6	110640
Penbe(Kıy)	614	6140	7871,48	30700
Duhan (Kıy)	697	6970	8935,54	20910
Bekmez Kıy)	3669	36690	47036,58	23518,29
Susam (Kile)	78	780	20030,4	31200
Mahlut (Kile)	49	490	12583,2	7840
Çavdar (Kile)	1	10	257,8	140
Asel (Kıy)	73,5	735	942,27	1470
İncir(Kıy)	161	1610	2064,02	1207,5
Üzüm (Kıy)	130	1300	1666,6	650
Soğan (Kıy)	196	1960	2512,72	490
Fasülye Kıy)	86	860	1102,52	1720
Karpuz (Kıy)	295	2950	3781,9	737,5
Z. yağı(Kıy)	68	680	871,76	4080

Tabloya göre, buğday en fazla yetiştirilen, çavdar ise en az yetiştirilen üründür. Kazada tahıllar, pamuk, tütün gibi endüstri bitkileri yanında sebze ve meyve de yetiştirilmektedir. Bu ürünlerden her biri farklı iklim şartları arayan ürünlerdir. Bu durumda kazanın farklı iklim ve yer şekillerine sahip yerleşim birimlerini bünyesinde barındırdığı anlaşılmaktadır.

ac-Ürün Çeşitlerinin Fiyatları

Ürün fiyatlarını, vergilerin yazıldığı bölümden çıkarmak mümkündür. Bu bölümde, her hanenin her ürün için ödediği öşür miktarlarının yanında bedelinin de verilmesi ürün fiyatlarının belirlenmesine yardım etmektedir. Bu şekilde her ürünün fiyatı ayrı ayrı

belirlenebilir. Kaza genelinde her üründen elde edilen toplam geliri, toplam ödenen ürün miktarına böldüğümüzde, her ürünün kile, kutu, kıyye cinsinden fiyatı tespit edilmektedir.

Bir kile buğdayın 18 guruş olduğu, hanelerin buğday öşrü kayıtlarına bakıldığında ortaya çıkmaktadır. Buğday için kile başına ödenen öşür yazılırken sadece ürünün aşarı yani onda biri ve bunun bedeli yazılmıştır. Öşür vergisi ürünün onda biri olduğuna göre, verilen bu miktar 10 rakamı ile çarpıldığında hasat edilen ürün miktarı bulunacaktır.

Fiyat tespitinde en güvenilir yol, hane kayıtlarının değerlendirilmesidir. Ürünlerin, kendi ölçü birimlerinden fiyatını bulabileceğimiz gibi, kg cinsinden fiyatlarını da bulabiliriz.

Defter kayıtlarına göre, ürünlerin kile, kıyye ve kg. cinsinden fiyatları şöyledir:

Buğday	: 1 kile 18 guruş. 1 kg 0,70 guruş.
Arpa	: 1 kile 12 guruş. 1 kg 0,46 guruş.
Çavdar	: 1 kile 14 guruş. 1 kg 0,54 guruş.
Mahlut	: 1 kile 16 guruş. 1 kg 0,62 guruş.
Susam	: 1 kile: 40 guruş. 1,55 guruş.
Tütün	: 1 kıyye 3 guruş. 1 kg 2,34 guruş.
Pamuk	: 1 kıyye : 5 guruş. 1 Kg 3,9 guruş.
Zeytinyağı	: 1 kıyye 6 guruş. 1 kg 4,67 guruş.
Asel (bal)	: 1 kıyye 2 guruş. 1 kg 1,56 guruş.
İncir	: 1 kıyye 0,75 guruş. 1 kg 0,58 guruş.
Üzüm	: 1 kıyye 0,50 guruş. 1 kg 0,39 guruş.
Karpuz	: 1 kıyye 0,25 guruş. 1 kg 0,19 guruş.
Fasülye	: 1 kıyye 2 guruş. 1 kg 1,56 guruş.
Soğan	: 1 kıyye 0,25 guruş. 1 kg 0,19 guruş.

Yukarıdaki verilerden anlaşıldığına göre zeytinyağı, pamuk, tütün en pahalı, soğan, karpuz, üzüm gibi sebze ve meyveler ise en ucuz ürünlerdir. Kazada en fazla toplam gelir buğdaydan, en az gelir ise çavdardan elde edilmiştir.

b-Hayvancılık

Silifke’de halkın geçim kaynakları içerisinde hayvancılık da önemli yer tutmaktadır. Ova köylerinde sığırlar beslenir. Dağ köylerinde ufak yapılı inekler üretilmektedir. Her ev ihtiyacı kadar koyun, keçi ve kümes hayvanı yetiştirir. Asıl sürü hayvancılığını göçerler

yaparlar. Arıcılık bazı ailelerin geçim kaynağıdır. Köylerde taşıma aracı olarak at, eşek, deve beslenir⁵⁵.

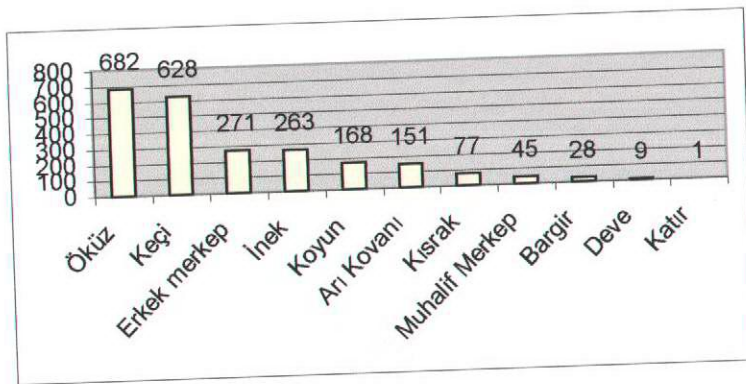
Temettuat defterindeki veriler içerisinde kazada yetiştirilen hayvanlar ve bu hayvanlardan elde edilen gelirler de bulunmaktadır. Gayr-i menkullerden sonra hayvanlarla ilgili veriler yazılmıştır. Böylece bir köy veya kasabada en çok hangi hayvanların beslenip yetiştirildiği ve bunlardan ne ölçüde kazanç sağlandığının tespiti mümkün olabilmektedir.

Silifke Temettuat Defteri'ndeki verilere göre 1844-1845'li yıllarda kazada inek, öküz, koyun, keçi, deve, at, katır, merkep beslenmiş ve bunun yanı sıra arıcılık da yapılmıştır. Bu yetiştirilen hayvanlardan farklı şekillerde yarar sağlanmaktadır. Her hanede hangi hayvandan kaç tane bulunduğu ve inek, koyun, keçi, deve, kısarak, deveye ait yıllık hasıllar ile arı kovani sayıları ve bunlardan elde edilen yıllık gelir de kaydedilmiştir. Hayvan çeşitlerinin sayılarının da deftere yazılması, bizi en çok beslenen hayvan ve bu hayvanların birbirine oranına ulaştıracağı gibi, hayvancılıkta en çok hangi hayvan türünün beslendiği verilerine de götürecektir.

Silifke genelinde yetiştirilen 2172 tane hayvan defterde kayıtlıdır. Bunun yanı sıra 151 tane de arı kovani bulunmaktadır. Bu sayı da eklenince toplam sayı 2323 olmaktadır.

Silifke Temettuat Defterine göre kayıtlı hayvanların sayısı şöyledir: Sağmal inek 263, Sağmal keçi 628, sağmal ağnam 168, deve 9, kısarak 77, muhalif merkep 45, öküz 682, erkek merkep 271, bargir 28, katır 1 tanedir. Bunun yanı sıra 151 tane arı kovani bulunduğu görülmektedir. En fazla yetiştirilen hayvan, çift sürmede kullanılan öküzdür. Toplam hayvan sayısının %30'unu teşkil etmektedir. Gelir getiren hayvanlar içerisinde en fazla yetiştirilen hayvan olan sağmal keçi %46'lık bir orana sahiptir.

Grafik 8 : Kazada yetiştirilen hayvanların dağılımı

⁵⁵ Ali DEMİRTAŞ, a.g.e., s. 218.

Hayvan çeşitlerinin sayılarının da deftere yazılması, en çok hangi hayvanların beslendiğini ve bu hayvanların birbirine oranının ne şekilde olduğunu ortaya konmasında faydalı olacaktır.

ba-Gelir Getiren Hayvanlar

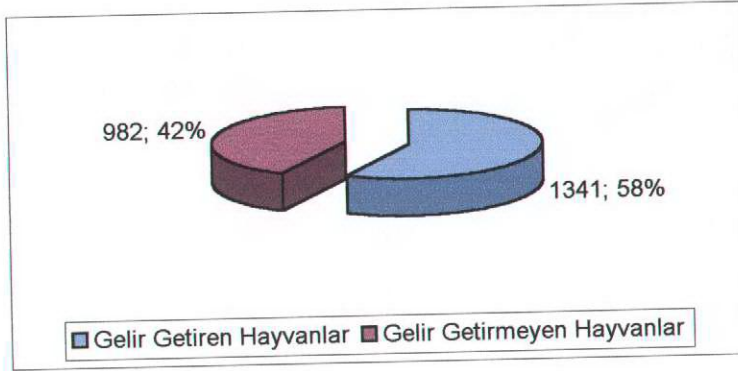
Kazada yetiştirilen hayvanlardan bir kısmı doğrudan gelir getirmektedir. Bunlar yavrusu olan ve sağılan dişi hayvanlardır. Bunların etinden, sütünden, yününden ve derisinden gelir elde edilmektedir. Ayrıca yavruylaınca satmak suretiyle de doğrudan gelir elde edilebilmektedir. İnek, koyun, keçi, deve, kısarak ve dişi merkep gelir getiren hayvanlardır. Bunun yanı sıra arıcılık da gelir getiren bir hayvancılık türüdür.

Gelirlerine bakıldığında bu hayvanlardan farklı oranlarda gelir elde edildiği görülmektedir. Yaklaşık aynı geliri getirmelerine rağmen, hayvan türlerinin yazılmasında çok dikkatli davranılmıştır. Yörede hayvancılığın yoğun bir şekilde yapılmasından ve temettuât defterlerinin amacına binaen böyle yazılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Bir deve ortalama yılda 45-60 guruş gelir getirirken, bir merkep 15-25 guruş gelir getirmektedir.

Silifke genelinde toplam 2323 adet hayvan olduğu defterdeki kayıtlarda görülmektedir. Bunun 1341'i yani %58'i gelir getiren, 982'si yani %42'si gelir getirmeyen hayvanlardan oluşmaktadır.

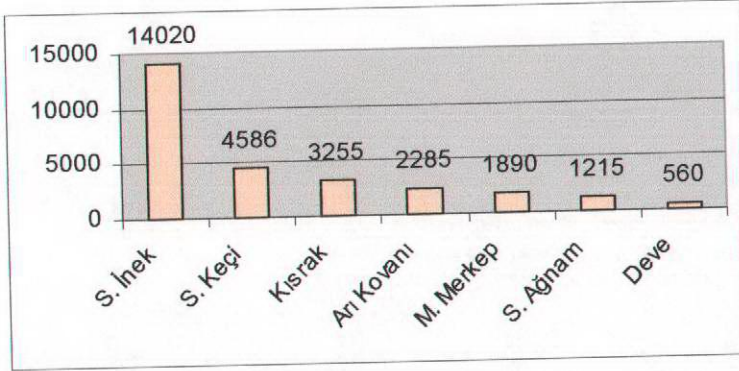
Grafik 9: Gelir getiren ve gelir getirmeyen hayvanlar

Gelir getiren hayvanlardan bazıları vergilendirilmiş, bazıları da vergilendirilmemiştir. Temettuât defterindeki kayıtlardan hayvan çeşitlerinin toplam sayıları, getirdikleri gelirler, vergilendirilmeleri, gibi bilgileri elde etmek mümkündür. Az da olsa, bazı kayıtlarda

hayvandan sağlanan gelir yazılmakla beraber, gelir sağlanan hayvanların sayıları ayrı ayrı verilmemiştir.

Grafik 10 : Hayvanlardan elde edilen toplam gelir (gr)

Silifke Temettuat Defterine göre sağman inek, dişi deve, sağman keçi, sağman ağnam, dişi kısırak, dişi merkep ve arı kovanı gelir getiren hayvanlar arasında belirtilmektedir.

En fazla gelir sağman inekten elde edilmiştir. 14020 guruş olan bu miktar toplamın %50'sini oluşturmaktadır. En az gelir ise dişi deveden elde edilmiştir. 560 guruş olan bu miktar da toplamın %2'sini oluşturmaktadır.

Ancak hayvanların getirdikleri gelirin hayvan sayısına oranına baktığımızda hayvan başına en fazla geliri getiren hayvan 62,2 kuruş ile dişi deve, hayvan başına en az gelir getiren ise 7,2 guruş ile sağman ağnamdır.

Temettuat Defterinde hayvanların miktarı ve hane başına kaç tane düştüğü kaydedilmiştir. Böylece bir köy veya kasabada en çok hangi hayvanların beslenip yetiştirildiği ve bunlardan ne ölçüde kazanç sağlandığının tespiti mümkün olabilmektedir.

Kaza genelinde hayvan başına ortalama yıllık gelir; sağmal inekten 30 guruş⁵⁶, sağmal keçiden 4 guruş⁵⁷, sağmal koyundan 5 guruş⁵⁸, deveden 50 guruş⁵⁹, kısıraktan 25 guruş⁶⁰, muhalif merkepten 20 guruş⁶¹, bir arı kovanından bazı hanelerde 5 guruş⁶², bazı hanelerde 10 guruş⁶³ elde edilmiştir.

⁵⁶ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.5.

⁵⁷ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.2.

⁵⁸ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.48.

⁵⁹ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.2.

⁶⁰ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.2.

⁶¹ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.5.

⁶² BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.96.

⁶³ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.126.

bb-Gelir Getirmeyen Hayvanlar

Kazada yetiştirilen hayvanlardan bir kısmının doğrudan gelir getirmediği anlaşılmaktadır. Bunlar “Hasılat-ı Seneviye”si yazılmayan hayvanlardır. Bu hayvanların sadece sayıları verilmiştir. Öküz, erkek merkep, bargir, olarak kayıtlarda karşımıza çıkan, ve Silifke genel tablosunda ayrıntılarının daha rahat görülebileceği bu hayvanların, bazılarının dolaylı da olsa mutlaka gelir sağlanmaktadır. Ancak bunların bazılarının ihtiyaç olarak düşünüldüğü için gelir kaydı bulunmadığı, bazılarının da gerçekten hiç gelir getirmediği düşünülebilir.

Gelir kaydı olmayan hayvanlar arasında, öküz, gerek karyelerde, gerekse Silifke genelinde en fazla sayıda olduğu görülen hayvandır. Öküzden dolaylıda olsa yarar sağlanmaktadır. Muhtemelen, gerek bu dolaylı gelirin kesin olarak tespit edilememesi, gerekse devrin şartlarında öküzün ihtiyaç olarak düşünülmesinden dolayı, gelir kaydı bulunmamaktadır. Erkek merkep, bargir (yük taşımakta, tarım işlerinde, dağcılıkta kullanılan at) ve katır, için de bu durum söz konusudur. Bu hayvanların sayılarının kayıtlarda verilmesinden dolayı bunların toplam sayılarını, toplamların karyelere göre dağılımını ve toplam sayılarının birbiri arasındaki oranı bulabiliriz.

Sahip oldukları tarlaların büyüklüğüne oranla fazla hayvana sahip bulunanlar, muhtemelen bunları, tarlayı sürecektir hayvanları olmayanlara kiralamaktadır⁶⁴.

Resm-i ağnam ödeyen haneleri, hayvancılık yapan haneler olarak değerlendirmek mümkündür. Ancak hayvancılıktan gelir sağlayan haneler sadece bu kadar değildir. Karyelere ait tablolara bakıldığında, hayvancılık yapanların resm-i ağnam ödeyenlerle sınırlandırılmayacağı anlaşılmaktadır. Aynı zamanda devrin şartları da göz önüne alındığında, hayvancılık yapanları tespit için resm-i ağnam ödeyenleri kıstas olarak almak mümkündür.

Kaza merkezinde yoğun bir şekilde hayvancılık yapıldığı defter kayıtlarından anlaşılmaktadır. Ayrıca Kaza merkezinde kasabada bulunan Kıptîler arasında toplam 15 tane hayvan bulunmaktadır.

⁶⁴ Mübahat S. KÜTÜKOĞLU, a.g.m., s. 410.

c-Gelir Kaynaklarının Dağılımı

Kırsal kesimin gelir kaynaklarının dağılımında ziraî gelirlerin önemli payı bulunmaktadır. Kaza genelinde başta gelen gelir kaynağının ziraat olduğu görülmektedir. İkinci olarak hayvancılıktan elde edilen gelir toplam gelir içerisinde %4'lük bir paya sahiptir. Diğer gelir kaynakları meslek, kira, hizmet sektörü ve saillikten (dilencilik) elde edilen gelirlerin toplamı ise ancak kaza gelir toplamının %3'ünü oluşturmaktadır.

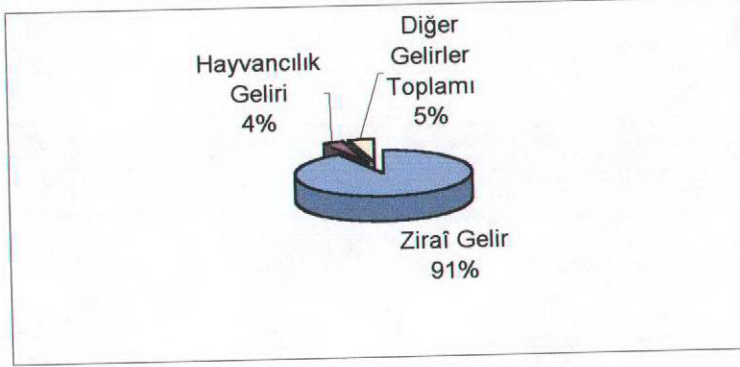
Tablo 6:Gelir kaynaklarının dağılımı (gr)

Karye	Zirai Gelir	Hayvancılık Geliri	Meslek Geliri	Rant Geliri	Hizmet Sektörü	Diğer	Toplam
Kaza Merkezi	82392	1837	970	2885		1250	89334
Bucaklı	43050	763		755		550	45118
Çavuşbucağı	59745	2443		400			62588
Çeltikci	9560	295					9855
Gülümşalı	10460	400					10860
Karakaya	19476	1110			500		21086
Sökün	31720	1270			350		33340
Senir	38985	1752			350		41087
Nuru	42885	1158			1150	1420	46613
Kürtler	8331	530					8861
Çilbayır	10100	1962	370			1000	13432
Çiftlik	36635	1830	1930	950	950		42295
Kıptiler		20				4290	4310
TOPLAM	393339	15370	3270	4990	3300	8510	428779
%	91	4	1	1	1	2	100

Kazanın hasıla toplamı 428779 olarak hesaplanmaktadır. Toplam hasıla içerisinde ziraatten elde edilen gelirin oranı %92 olduğu görülmektedir. Hayvancılık geliri %4 olarak kazanın ikinci gelir kaynağını oluşturmaktadır. Dükkan , mağaza, han odası gibi binalardan elde edilen kira geliri 4990 kuruş yani %1,olarak hesaplanmaktadır. Her hangi bir zanaat

iş kolunda uğraş göstererek sağlanan meslek geliri, 3270 kuruş yani %1 oranındadır. Amelelik, hizmetkârlık, çobanlık gibi hizmet sektöründen elde edilen gelir 3300 yani %1'dir. Sallikten elde edilen gelir 4340 kuruştur.

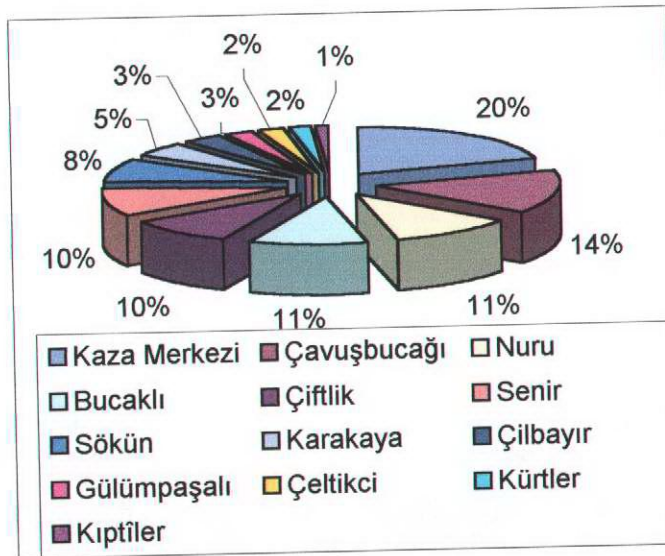
Grafik 11 : Gelir kaynaklarının dağılımı (gr)

ca-Gelir Kaynaklarının Köylere Göre Dağılımı

Gelir kaynaklarının dağılımı köyler itibarıyla farklı bir yapı sergilemektedir. Bir kaza ölçeğinde kaynak dağılımında görülen bu farklılığın birçok nedenleri sayılabilir. Bu nedenler arasında yerleşim birimlerinin coğrafi yapıları, ziraî toprakların verim kabiliyeti ve hayvancılık için uygun ortam, beşerî kapital dediğimiz kalifiye insan unsuru, sanayi alt kollarının gelişme kaydedip kaydetmemesi, ticarî faaliyetlerin gerçekleşmesi için uygun ortam, şart ve sermayenin varlığı, teşebbüs kabiliyeti ve piyasalara duyarlılık gibi faktörleri sıralamak mümkündür⁶⁵.

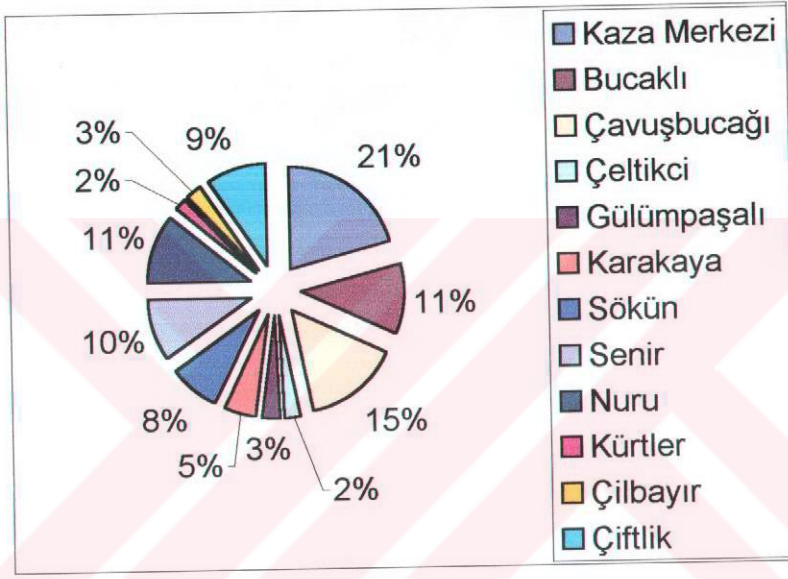
Grafik 12 :Toplam gelirin yerleşim birimlerine dağılımı(gr)

⁶⁵ Said ÖZTÜRK, a.g.e., s. 112.

Köy yerleşim birimlerinden bir kısmında gelir kaynağı tamamen ziraî üretime bağlı iken bir kısmında meslek geliri, hayvancılık ve kira gelirlerinin de önemli payları görülmektedir. Köy ölçeğinde toplam hasıla içerisinde ziraî gelirinin en yüksek olduğu yerleşim birimi kaza merkezidir. En az tarım geliri ise Kürtler’de karyesinde gerçekleşmiştir. Ehl-i İslâm Kıptîler arasında ise bütün hane reislerinin saillikten gelir elde ettikleri ve vergiyi mahsusa ödedikleri kaydedilmektedir. Bunlardan sadece bir kişinin az miktarda hayvancılık geliri olduğu kaydedilmektedir⁶⁶.

Grafik 13 : Ziraî gelir bakımından karyelerin birbirine oranı

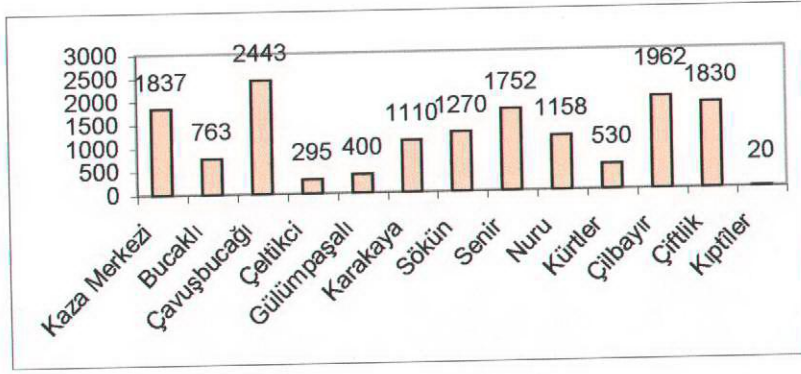

Her hangi bir uğraş alanından veya zanaattan elde edilen gelir en yüksek düzeyde Çiftlik karyesinde dir. Burada yaşayan gayri-müslim Rumlar arasında kalaycı, dülger gibi mesleklerle uğraşanlar bu mesleklerinden gelir elde etmişlerdir. Bunun yanı sıra kaza merkezinde ve Çilbayır’da isimli karyelerde meslek geliri kaydı mevcuttur. Kaza merkezi, Bucaklı, Çavuşbucağı ve Çiftlik’te kira geliri mevcuttur.

Toplam hasıla içinde hayvancılık geliri %4 gibi düşük bir orana sahiptir. Hayvancılık geliri kaza merkezinde 1837 kuruş (%12), Bucaklı’da 763 (%5), Çavuşbucağı’nda 2443 (%16), Çeltikçi’de 295 (%2), Gülümpaşalı’da 400 (%3), Karakaya’da 1110 (%7), Sökün’de 1270 (%8), Senir’de 1752 (%11), Nuru’da 1158 (%8), Kürtler 530 (%3), Çilbayır 1962 (%13), Çiftlik 1830 (12), Kıptîler 20 (%0) olarak kaydedilmiştir. Hayvancılık geliri en yüksek Çavuşbucağı’nda, en düşük gelir ise Kıptîler’de olarak kaydedilmiştir.

⁶⁶ EK: 13.

Grafik 14 : Hayvancılıktan sağlanan gelirin karyelere dağılımı(gr)

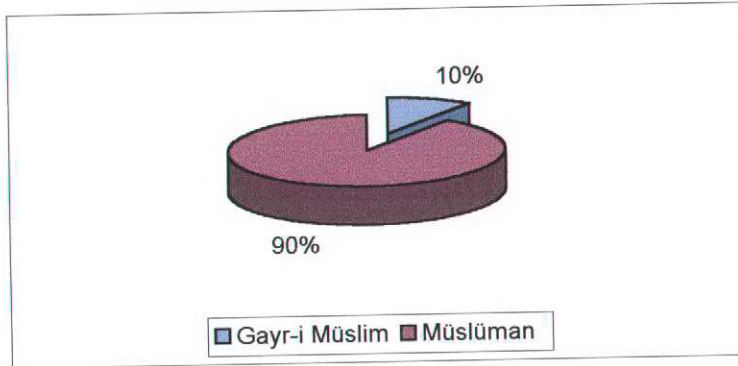

cb-Dinî Farklılığa Göre Gelir Kaynaklarının Dağılımı

Köylerin gelir kaynaklarına etnik yapı itibarıyla bakıldığında, Müslüman ve gayri-Müslim kesimin gelir kaynaklarından sağlanan payın aşağı yukarı her iki kesimde birbirine yakın oranlarda gerçekleştiği görülmektedir.

Müslüman kesimde toplam hasıla içerisinde ziraî gelir toplamı 356704 kuruştur. Karye başına 296704 kuruş, hane başına ise 936 guruş düşmektedir. Ancak kaza merkezinde yerleşmiş bulunduğu kaydedilen Müslüman Kiptilere ait ziraî gelir kaydı bulunmamaktadır. Bu durum hesaba katılmazsa Silifke’de karye başına 32427,6, hane başına ise 974 kuruş gelir düşmektedir. Gayri –Müslim Rumların yaşadığı Çiftlik’te ise 36635 guruş gelirden hane başına 872 guruş düşmektedir. Müslüman kesimde elde edilen ziraî gelir oranı toplam ve ortalama olarak gayri-Müslim kesimin toplam hasılası içerisindeki ziraî gelir oranından daha yüksek seviyede olarak kaydedilmiştir.

Grafik 15: Dinî farklılığa göre gelir oranı

Müslüman kesimde meslek geliri oranı gayr-i Müslim kesime göre daha düşük seviyededir. Müslüman kesimin toplam hasılası içerisinde meslek geliri oranı %1 iken, gayri-Müslim kesimde meslek geliri toplam gelir içerisinde %5'lik bir orana sahiptir.

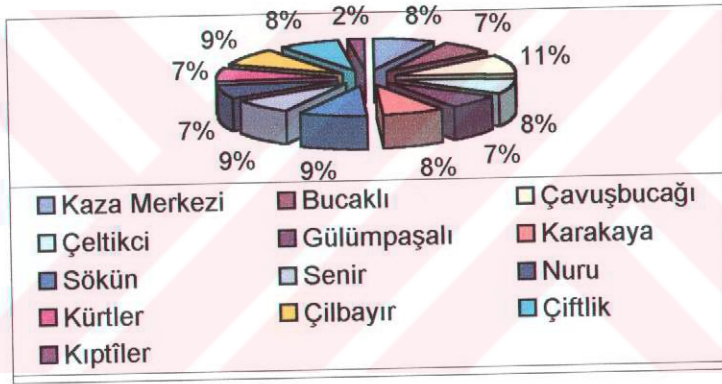
Hayvancılık geliri hem Müslüman kesimde hem de gayri-Müslim kesimde toplam hasıla içerisindeki oranı %4 oranındadır.

Kaza genelinde elde edilen toplam gelirin etnik ayrıma göre dağılımına bakıldığında, %90'ının Müslüman kesime ait iken %10'unun gayr-i Müslim kesime ait olduğu anlaşılmaktadır.

cc-Hane Ölçeğinde Gelir Dağılımı

Kullanılan kaynaklar vergi mükelleflerinin gelirlerine dair bilgiler verdiğiinden burada incelenen vergi hanesi olacaktır.

Grafik 16: Hane başına düşen ortalama gelir dağılımı(gr)

Hane başına düşen ortalama gelir kaza merkezinde 1051,9, Bucaklı'da 927,7, Çavuşbucağı'nda 1277,3, Çeltikçi'de 985,5, Gülümpaşalı'da 905,5, Karakaya'da 1054,3, Sökün'de 1149,6, Senir'de 1110,4, Nuru'da 863,2, Kürtler'de 886,1, Çilbayır'da 1119,3, Çiftlik'te 1007,8, Kıptiler'de 287,3 olarak kaydedilmiştir. Hane başına en yüksek gelir 1277,3 gurusluk oranla Çavuşbucağı'nda, en düşük gelir ise 287,3 gurus ile Kıptiler'de olarak kaydedilmiştir.

Müslüman kesimde hane başına düşen ortalama gelir 1011,8 kuruş, gayri-Müslim kesimde 1007 kuruştur. Yüzde olarak birbirine yakın oranlarda olmakla birlikte Müslüman kesimde biraz daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

En az gelir ortalamasına sahip Kıptiler ile en fazla gelir ortalamasına sahip Çavuşbucağı arasında 990 kuruş fark vardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERGİLER

Vergilendirme kısımlarında her ürün için ödenen miktar belirlenmiştir. Bunların toplamından, her ürünün toplam üretim miktarını ve elde edilen toplam geliri ortaya koymak mümkündür. Vergi-i mahsusa, aşar-ı seneviye ve resm-i ağnam oranlarına dair verilerin değerlendirilmesiyle karyelerden elde edilen gelirin ve ödenen verginin miktarı ortaya çıkacaktır. Bu vergilerin alınması için elde edilen gelirin ne kadarının tarımdan, ne kadarının hayvancılıktan elde edilen gelir olduğu, bunun dışında icra edilen mesleklerden ve insanların şahsî mülklerinden ne kadar gelir elde ettikleri belirlenerek kazanın ve ayrı ayrı karyelerin mâli durumları tespit edilecektir.

A-VERGİ-i MAHSUSA

Tanzimat idarecileri tarafından örfî vergiler yerine ikame edilen ve “an-cemaatin vergi”, “vergi-i mahsusa”, “vergü” ve “komşuca alınan vergü” gibi muhtelif adlar verilen bu vergi, H 1256 / M 1840 yılından itibaren tatbik edilmeye başlandı. Vergi-i mahsusa, herkesin az çok kazancı gözetilerek tevzî edilen ve dikey eşitliği sağlayabilme özelliği gösteren genel bir vergi niteliğini taşımaktadır. Bu verginin miktarı liva ölçeğinde belirlenerek toplam miktar kazalar arasında paylaştırılmakta idi. Sonra kazanın müdür ve meclis azaları, nüfusun etnik özelliğine göre imam, papaz ve kocabaşı gibi kişilerin katıldığı toplantıda kasaba ve köylere isabet eden hisseler belirlenir, en sonunda köy ve mahalle düzeyinde kişilerin ödeme güçlerine göre paylaştırılır idi¹.

Verginin tahsil edilecek tutarını tespit, kaldırılan örfî vergilerin toplamı esas alınmış ve verginin mükellefler arasında paylaştırılmasında esas alınan ödeme gücü de tahrir sonucu belirlenmiştir. Bu yeni vergi uygulamasında esas alınan, malî gücün ölçüsü olarak halkın malı, mülkü, ve hayvanı, ticaretle uğraşıyorsa geliri esas alınmakta idi. İşte bu malî gücün hakkaniyetle tespiti ve alınacak verginin malî güç ölçüsünde adil bir şekilde tahsil edilmesi amacıyla yönelik olarak 1844 yılında ülkenin önemli bir kesiminde sayımlar yapılmıştır. Bu sayımlar sonucu “emlâk ve arazi ve hayvanat ve temettuat defterleri” hazırlanmıştır².

Yapılan sayımlarda, muhassıllar tahrir köylerden başlamak suretiyle, istisnasız herkesin isim ve şöhretini, ne kadar emlâk, arazi ve hayvanının bulunduğunu, tüccar ve

¹ Said Öztürk, a.g.e., s. 174.

² Said Öztürk, a.g.e., 175.

esnafın bir yılda tahmini olarak ticaretini ve kazancının ne kadar olduğunu araştırarak tahrir etmeleri şeklinde idi. Muhassıllara yardımcı olarak kazaların her birine memleketin ileri gelenlerinden birisi meclis tarafından tahrir için görevlendirilecek, maiyetine bir katip verilecekti. Tahrir doğru ve hakkaniyet üzere yapılacak, yanlış ve noksan tahrir yapanlar cezalandırılacaktı³.

Esas itibariyle halkın emlak arazi ve diğer gelirlerinin tespit edilerek ödeme gücüne göre vergilendirme prensibine dayanan bu vergi⁴ usulüne uygun olarak uygulanabildiği takdirde, son derece adaletli bir şekilde halkın mevcut kaynaklarından, kimseyi mağdur etmeden faydalanmak mümkün gözükmektedir.

Bu verginin tahsili; köy veya mahallenin muhtar, kocabaşı, imam veya papazı yaptıkları tahsilatı hane reisinin adının bulunduğu tevzi defterine kaydedip, sonra parayla beraber defteri kazaya götürme şeklinde idi. Herkesin ödediği vergi kaza meclisindeki deftere işlenip tevzi defterine gelen paranın tutarı ve tarihi yazılıp müdür ve sandık emini tarafından mühürlenmektedir. Verginin tahsilatında ve muhassıllara tesliminde güvenliği sağlamak için zaptiye askerleri de görev almakta idiler⁵.

Temettü defterlerinde vergiler her hane reisinin isminin üst tarafında ve dikine olarak yazılmışlardır. 1261 tarihli defterlerde bir yıl önce vermiş olduğu vergi-i mahsûsa ile birlikte öşre de yer verilmiştir. Bu bilgiler hane ve numaraların yan veya üstünde isme dik bir şekilde sağdan sola “meslek”-“vergi-i mahsûsa”-“ -öşür” sırasıyla yazılmışlardır. Ancak Vergi-i mahsusa ile kazançlar arasında bir orantı yoktur⁶.

Silifke Temettuat Defteri’nde “Vergi-i mahsûsa”ya ait rakam “sene-i sâbıkada bir senede vermiş olduğu” şeklinde belirtilmiştir. Bazı yerlerde “sene-i sâbıkada vergi-i mahsûsadan bir senede vermiş olduğu” veya “sene-i sâbıkada vergi-i mahsûsası” “sene-i sabıka vergisi” şeklinde de verginin cinsinin belirtildiği görülmektedir.

Ancak, vergi-i mahsûsa ile kazançlar arasında tam bir orantı yoktur. Bazı yerlerde kazancı az olanın daha çok; kazancı çok olanın daha az vergi ödediği görülmektedir. Bazen de aynı kazançta sahip hane reislerinin ödedikleri vergilerin farklı olduğu⁷ ya da aynı vergiyi ödeyen hane reislerinin gelirlerinin farklı olduğu⁸ tespit edilmektedir.

³ Said ÖZTÜRK, a.g.e., s. 175.

⁴ Said ÖZTÜRK, a.g.e., s. 176.

⁵ Said ÖZTÜRK, a.g.e., s. 175.

⁶ Mübahat KÜTÜKOĞLU, a.g.m., s. 412.

⁷ BOA, ML. VRD. TMT., No:10569, s. 75,76.

⁸ BOA, ML. VRD. TMT., No:10569, s. 29.

Silifke Temettü Defteri'ne göre "Seneyi sabıka vergü-yi mahsusadan bir senede vermiş olduğu" şeklinde geçen bu vergi, muaf tutulanlar hariç her haneden alınmıştır. Her hanenin ne kadar özel vergi verdiği bu kısımda belirtilmiştir. Ancak bu verginin neye göre, hangi kıstaslar göz önüne alınarak, hanede yaşayan insanların sayısına, kazançlarına, mesleklerine, ya da mal varlıklarına göre mi alındığı hususunda kesin bir kanaat oluşmamaktadır. Çıkarılan oranların bir birini tutmaması da bu verginin alınmasında keyfi bir durumun olup olmadığı hakkında şüphelere sebep olmaktadır. Bu adaletsizlikler dikkate alındığında yeni bir sayıma ihtiyaç duyulmuştur.

Bu verginin halktan tahsili 1261/1845 yılına kadar "ruz-ı hızır" ve "ruz-ı kasım" olarak iki taksitte yapılıyordu. Her bir taksit de üçer takside ayrılarak tahsil ediliyordu. Yani ruz-ı hızır taksidinin birinci taksidi ruz-ı hızırdan bir ay, ikinci taksidi iki ay, üçüncü taksidi de üç ay sonra, kasım taksidi de aynı minval üzere tahsil edilerek merkezî hazineye gönderilmesi gerekiyordu. Fakat bu tahsil dönemleri tahsilat için uygun olmadığından, bu tarihten sonra çiftçiden hasat zamanından sene sonuna kadar tedricen, tüccar ve esnaftan ise bir yıl içinde taksitler şeklinde tahsil edilecekti. 1864'de yapılan bir düzenleme ile verginin on taksitte ödenmesi şekli getirilmiştir⁹.

Hiç vergi vermediği için burada yazılmayanlarda vardır. Bunlar, fukara, yetim, firar etmiş olanlar ve tahsil yapmakta olan talebelerdir. Malı mülkü ve temettuâtı olmadığından dolayı, vergi-i mahsusa kaydı olmayanlar da bulunmaktadır.

Bir hane reisinde malı ve temettuâtı olmadığından dolayı vergi alınmadığı göz önüne alınırsa, buradan "vergi-i mahsusa"nın mal ve kazançlardan alındığı anlaşılmaktadır. Yine bu verginin, hanede yaşayan insanların sayılarına ve kişilerin mesleklerine göre alınmadığı anlaşılabılır. Özel vergilerin belli bir oranda olmasa dahi kazançlara göre şekillendiği anlaşılmaktadır. Şahısların meslekleri ne olursa olsun, kazançları azsa özel vergisinin de az, kazançları fazlaysa özel vergisinin de fazla olduğu görülmektedir. Kayıtlarda görülen amele ve hizmetkarlardaki düşük vergi oranları, bunların meslekleri ile ilgili değil de kazançları ile ilgili olduğunu düşündürmektedir. Özel verginin mal ve kazançlara göre alındığı kabul edilse dahi, alınan vergilerde kayıtlarda da görüleceği üzere, yine bir tutarsızlık söz konusudur. Aynı mesleği yapan, bunun yanında kazançları da aynı olan farklı kişilerden farklı oranlarda vergi alındığı kayıtlarda mevcuttur¹⁰.

⁹ Said Öztürk, a.g.e., s. 176.

¹⁰ EK: 1.

Bununla beraber, aynı vergiyi verip de farklı kazançları olanlar da vardır¹¹. Bu tür örnekler, vergilendirmede adaletsizlik yapıldığını düşündürmektedir. Aynı meslekten ve aynı kazanca sahip insanların aynı vergileri verdikleri de görülebilmektedir¹². Hizmetkâr ve amelelerde alınan vergiler kazanca göre orantılı gözükmekle beraber ziraatçılarda bu orantıdan bahsetmek mümkün gözükmemektedir.

Gelirleri yüksek bazı kişilerin, diğer kişilere oranla vergi-i mahsusa miktarının az olması, yine usulsüzlük ve adaletsizlik yapılması ihtimalini düşündürmektedir.

Defter kayıtlarından bu verginin en çok 280 kuruş olarak Nuru'da bulunan erbab-ı ziraatden 19 numaralı hane reisi Köse Mehmed oğlu Hamza'dan, en az ise 15 kuruş olarak Nuru'da hizmetkar olan 53 numaralı hane reisi Yakub bey oğlu Mehmed'den alındığı görülmektedir¹³.

Karyelerin vergi toplamaları belirlenirken önce defterdeki toplam, hemen yanında parantez içinde hesaplama sonucu elde edilen sonuç verilmiştir. Kaza merkezinde 9339¹⁴ (9402), Bucaklı'da 4799¹⁵ (4754), Çavuşbucağı'nda 4876¹⁶ (4866.5), Çeltikçi'de 992¹⁷ (874), Gülümpeşalı'da¹⁸ 1178 (1118), Karakaya'da 1917¹⁹ (2072), Sökün'de 3073²⁰ (3093), Senir'de 3840²¹ (3840), Nuru'da 4791²² (5091.5), Kürtler'de 980²³ (980), Çilbayır'da 1173²⁴ (1173), Çiftlik'te 4250²⁵ (4250), Kıptiler'den 844,5²⁶ (860) kuruş olarak vergi-i mahsusa alındığı kaydedilmiştir.

Vergi-yi mahsusa toplamaları yazılırken, kaza merkezinde 63 kuruş eksik, Bucaklı'da 45 kuruş fazla, Çavuşbucağı'nda 9.5 kuruş fazla, Çeltikçi'de 118 kuruş fazla, Gülümpeşalı'da 60 kuruş fazla, Karakaya'da 155 kuruş eksik, Sökün'de 20 kuruş eksik, Nuru'da 300.5 kuruş eksik, Kıptiler'den 15.5 kuruş eksik yazılmıştır. Hanelerden alınan vergilerin toplanması sonucu elde edilen sonuçlara göre Senir'de, Kürtler'de, Çilbayır'da ve Çiftlik'te vergi-yi

¹¹ EK: 2.

¹² EK: 13.

¹³ EK: 9.

¹⁴ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.29.

¹⁵ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.46.

¹⁶ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.63.

¹⁷ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.66.

¹⁸ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.70.

¹⁹ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.78.

²⁰ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.88.

²¹ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.101.

²² BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.120.

²³ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.124.

²⁴ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.129.

²⁵ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.146.

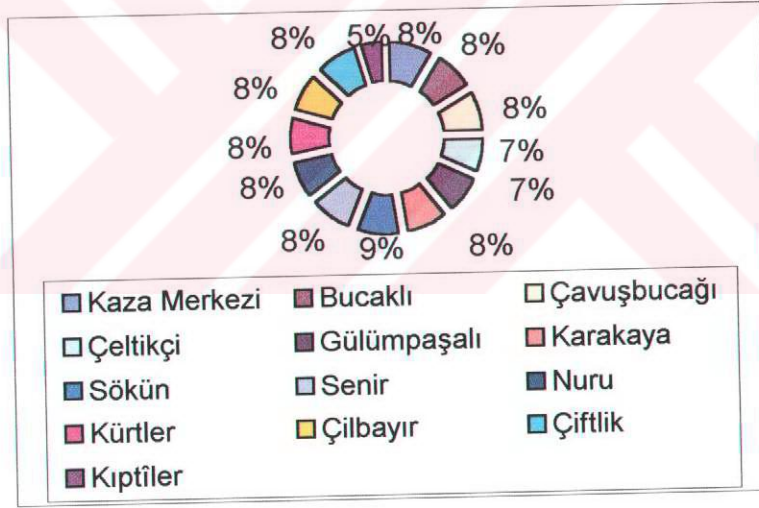
²⁶ BOA., ML.VRD.TMT. No:10569, s.153.

mahsusa toplamlarının doğru yazıldığı anlaşılmaktadır. Verilerden anlaşıldığına göre dokuz karyenin vergi-i mahsûsa toplamında yanlışlık yapıldığı görülmektedir. Topamlar beş karyede eksik, dört karyede ise fazla yazılmıştır. Bu durum, defterler yazılırken gereken itinanın gösterilmediğini ortaya koymaktadır.

Defterin sonunda vergi-i mahsusa toplamı 42777 olarak yazılmıştır. Karyelerin sonundaki toplamlar hesaplanarak elde edilen sonuç 42052,5 kuruştur. Hanelerin vergilerini tek tek toplayarak elde edilen rakam en doğru sonuç olarak kabul edilmiştir. Bu da 42374 kuruştur. Defterin sonundaki rakam yazılırken 403 kuruş fazla yazılmıştır. Ancak karyelerin sonunda yazılan toplam bir araya getirildiğinde toplam 321,5 kuruş eksik çıkmaktadır.

Her karyenin vergi-i mahsusa toplamı hane sayısına bölüldüğünde, hane başına düşen ortalama vergi miktarını bulmak mümkündür. Bu durumda karyeler arasında dengesiz bir dağılım çıkmaktadır. Bazı karyelerde hane başına düşen vergi miktarı çok az, bazılarında ise buna oranla çok fazladır.

Grafik 17: Karyelerin vergi-i mahsusa oranları

Karyelerde hane başına düşen vergi-i mahsusa, kaza merkezinde 111.9, Bucaklı'da 97, Çavuşbucağı'nda 99, Çeltikçi'de 87, Gülümpaşalı'da 93, Karakaya'da 103.6, Sökün'de 106.6, Senir'de 103.7, Nuru'da 94, Kürtler'de 98, Çilbayır'da 97.7, Çiftlik'te 101, Kıptiler'den 57 kuruş olduğu görülmektedir. Bu oranlardan karyelerde hane başına düşen vergi-yi mahsusa oranlarının birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır. Yalnızca Kıptiler'deki oran diğerlerine göre düşüktür.

Hane başına düşen Vergi-i mahsusa ortalaması en fazla olan kazamerkezinde 111.9 kuruş iken, tamamı sail yani dilenci olan Kıptiler'de 57 kuruşa düşmüştür. Vergi-yi mahsusa

toplamını, toplam hane sayısına böldüğümüzde de Silifke genelinin ortalama verdiği vergiyi buluruz. Silifke genelinde karye başına düşen ortalama vergi-i mahsusa oranı 3259.5 kuruş, hane başına düşen ortalama vergü-yi mahsusa oranı ise 100 kuruştur.

Kaza genelinde toplam Vergi-i mahsusa'nın %23 kadarı kaza merkezine aittir. Kıptîler'de alınan vergi-i mahsusa oranı ise toplam içerisinde %2 olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 7 : Hane başına düşen vergi oranı(gr)

Yerleşim Birimi	Vergi-i Mahsusa	Aşar	Resm-i Ağnam	Toplam
Kaza Merkezi	9402	9273,5	27	18702,5
Bucaklı	4754	4262,5	---	9016,5
Çavuşbucacı	4866,5	5866,5	9	10742
Çeltikçi	874	966	---	1840
Gülümşalı	1118	1058	---	2176
Karakaya	2072	1965	1,5	4038,5
Sökün	3093	3192	---	6285
Senir	3840	3944	5	7789
Nuru	5091,5	4343	---	9434,5
Kürtler	980	873,5	---	1853,5
Çilbayır	1173	1050	16,5	2239,5
Çiftlik	4250	3623,5	---	7873,5
Kıptîler	860	---	---	860
Silifke Toplamı	42374	40417,5	59	82850,5

B-AŞAR-I SENEVİYE

Âşar: Toprak mahsullerinden alınan vergidir. Âşar; onda bir manasına olan “üşr” ün çoğuludur. “Üşürler, Mahsulâtan şer‘an alınan ondalıklar²⁷, Tanzimat’ın aşarla ilgili olarak getirdiği en büyük değişiklik oranıdır. Tanzimat öncesinde arazinin verimine bakılarak farklı oranlarda yapılan tahsilat Tanzimatçılarca hoş karşılanmamış ve Tanzimat’ın uygulandığı yerlerde aşarın kelime anlamına uygun olarak onda bir oranında vergi alınmasına vükelânın oy birliğiyle karar verilmiştir. Tanzimat’ın uygulanmadığı yerlerde ise aşarın, eski tahrir defterlerinde görülen oranlar üzerinden tahsiline devam edilmiştir²⁸.

Aşarın karakteristik özellikleri, büyük tahsil güçlüklerini beraberinde taşımasının ve iltizam sorununun ortaya çıkmasının temel nedenidir²⁹.

Timar sisteminin çöküşüyle, yapısal nedenlerin doğurduğu iltizam usulü, belirgin yapısal bir değişiklik geçirmeyen bir ülkede, Tanzimatçı devlet adamlarınca pratik amaçlarla kaldırılırken, devlet, çıkarları zedelenen grupların isteklerine karşı duyarsız olamayacağını da göstermiş, sarrafların itibarını zedelenmekten kurtararak gerekli himayenin padişahın merhametinin bir gereği olduğu ifade edilmiştir. İltizamın kaldırılmasından sonra da önceki gibi odalarında müşterileriyle sarraflık işleri yapmalarında hiçbir sakınca bulunmadığı, devlet katında ulaştıkları itibarlarında asla değişiklik olmadığı belirtilerek, durumu herkesin bilmesi için resmi yayın organında açıklamalar yapılmıştır³⁰.

Nitekim Tanzimat’ın ilk yıllarında muhassıllar vasıtasıyla emaneten tahsil edilen aşar gelirleri, muhassıllık deneyiminin başarısızlıkla sonuçlanması üzerine, tekrar iltizama verilmeye başlanmış, ancak aşar tahsil usulünde dönem boyunca sürekli bir arayış sürmüştür ; iki yıllığına beş yıllığına ihaleler yapılmış, hatta bir ara mültezimleri aradan kaldırarak, sorumluluk çiftçinin tamamına ait olmak üzere köylerde taşir meclisleri kurulmuşsa da tatmin edici bir tahsil usulünde karar kılınamamıştır³¹.

“Aşar-ı seneviye” olarak kaza merkezinden 9273.5, Bucaklı’dan 4262,5, Çavuşbucağı’ndan 5866.5, Çeltikçi’den 966, Gülümpaşalı’dan 1058, Karakaya’dan 1965, Sökün’den 3192, Senir’den 3944, Nuru’dan 4343, Kürtler’den 873.5, Çilbayır’dan 1050, Çiftlik’ten 3623,5 kuruş alınmıştır.

²⁷ M. Zeki PAKALIN, a.g.e., s. 96.

²⁸ Abdüllatif ŞENER, a.g.e., s. 262.

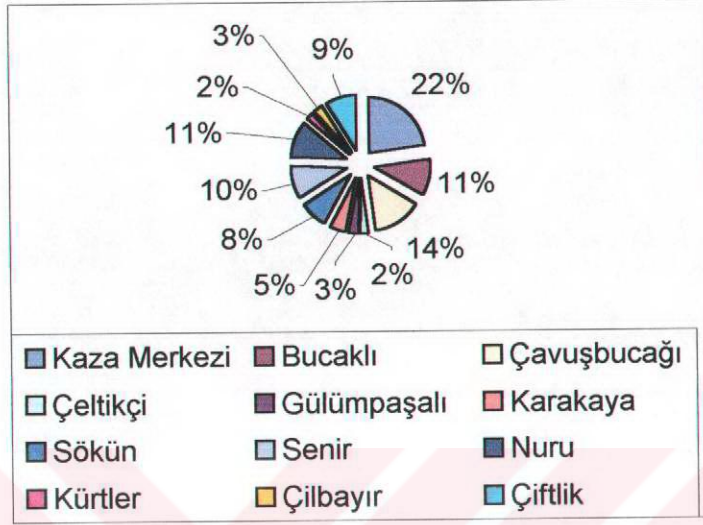
²⁹ Abdüllatif ŞENER, a.g.e., s. 263.

³⁰ Abdüllatif ŞENER, a.g.e., s. 263.

³¹ Abdüllatif ŞENER, a.g.e., s. 263.

Kazadan alınan toplam aşar vergisi 40416.5 guruş olarak tespit edilmiştir. Defterdeki verilere göre kazada en fazla aşar vergisi nüfusun beşte birinin yaşadığı kaza merkezinden karyesinden alınmıştır. Bu oran %22'dir. En az aşar vergisi ödeyen Kürtler'den alınan toplam verginin oranı kaza toplamının %2'sidir.

Grafik 18 : Aşar vergisi miktarına göre karyelerin oranı

Tahsil usulünde iyileşmenin sağlanabilmesi amacıyla süren arayışlar yanında gayri safi hasılat üzerinden alınması nedeniyle, zirâî üretimi engellediği düşünülen aşarın kaldırılarak arazi vergisine geçilmesi daha Tanzimat döneminde tartışılmaya başlanmıştır³².

C-RESM-İ AĞNAM

Temettuat defterindeki verileri değerlendirerek, karyelerin ödedikleri resm-i ağnam oranlarını ve kaza genelinde hayvancılığın en fazla hangi karyede yapıldığını ve tespit etmek mümkündür.

Kazançlar bölümünde, gelir getiren her hayvan türünün ayrı ayrı yazılmasına rağmen, "Resm-i ağnam" olarak sadece koyun ve keçiden vergi alındığı anlaşılmaktadır. Bazı kayıtlarda, koyun ve keçiden vergi alınmadığı da görülmektedir. Bucaklı karyesinde keçi beslenmesine rağmen ağnam vergisi verildiğine dair bir kayda rastlanmamıştır³³.

Sadece koyun ve keçiden alınan Resm-i ağnam, hayvan sayısına göre alınan bir vergidir. Kazada toplam 796 tane olan koyun ve keçiden alınan toplam ağnam vergisi 59 guruştur. Buna göre 13 hayvana 1 guruş düşmektedir. Karyelerdeki koyun ve keçi sayısı ile

³² Abdüllatif ŞENER, a.g.e., s. 263.

³³ EK: 2.

verdikleri ağnam vergisine bakıldığında genellikle 10 tane hayvandan bir guruh alındığı anlaşılmaktadır. Ancak bazı yerlerde vergi alınmadığı dikkate alınca bu oran değişebilmektedir.

Kaza merkezi 27, Çavuşlu Bucağı 9 ,Karakaya 1.5, Senir 5, Çilbayır 16,5 olmak üzere kaza genelinde toplam ödenen Resm-i ağnam 59 guruh olarak tespit edilmiştir³⁴.

D- BİNALAR

Hane reislerinin sahip oldukları diğer gayr-i menkullerden, içinde oturdukları için gelire konu teşkil etmeyen evler, 1255 tarihli talimat uyarınca, kaydedilmemiştir. Dükkân, kahvehane, değirmen gibi gayr-i menkullere sahip olanların bu gayr-i menkullerinin sayıları ve 1256 sayımında kıymetleri ; 1261 sayımında 1260 yılında aldığı kira bedelleri kime kiraya verildikleri de kaydedilmiştir. Eğer dükkân yahut kahvehaneyi kendisi işletiyorsa buna da “kendisi mukim” şeklinde işaret olunmuştur³⁵.

Silifke Temettuat Defteri’nde, hane reislerinin bazılarının sahip olduğu han odası, dükkan, mağaza, âsiyâb, yani değirmen gibi gayri menkullere ait kayıtlar bulunmaktadır. Bu gayri menkullerden önemli ölçüde gelir elde edildiği de anlaşılmaktadır. Kaza merkezinde 1 numaralı hanede oturan Mustafa oğlu Ahmed isimli hane reisine ait bir değirmen, 44 han odası, 4 dükkan olduğu belirtilmektedir. Bu gayri menkullerden bir değirmen 1260 yılında 550 kuruş, 44 han odası 1760 kuruş, 4 dükkandan 100 kuruş, gelir elde edilmiştir. ayrıca 78 numaralı hanede oturan Giridli Mustafa Ağa’nın bir mağazadan 1260 yılında 100 kuruş gelir sağlamıştır³⁶. Bucaklı’da bir değirmen, ve 11 dükkan mevcuttur³⁷. Çavuşbucağı’nda 8 numaralı hanede oturan İsa oğlu Ahmed ve 9 numaralı hanede oturan Mehmed oğlu Hasan’a ait âsiyâb bulunduğu kaydedilmiştir. Ancak kaç tane olduğu belirtilmemiştir. Bir tane olduğunu kabul etmek mümkündür³⁸. Temettuat defterinde kaydedilmiş olan gayri menkuller içerisinde en fazla gelirin değirmenden elde edildiği anlaşılmaktadır. Bunun haricinde insanların sahip olduğu evlere ait bir kayıt bulunmamaktadır. Evlerin ihtiyaç olduğu ve gelir getirmediği için kaydedilmediği ve evlerden vergi alınmadığı anlaşılmaktadır.

E-VERGİDEN MUAF OLANLAR

Temettuat defterindeki bilgilerden bazı hanelerden vergi alınmadığı anlaşılmaktadır. Temettuat vergisi mal ve gelir ile ilgili olduğu için malı mülkü ve geliri olmayanların vergisi

³⁴ EK : 1, 3, 6, 8, 11.

³⁵ Mübahat KÜTÜKOĞLU, a.g.m., s. 408.

³⁶ EK: 1.

³⁷ EK: 2.

³⁸ EK: 3.

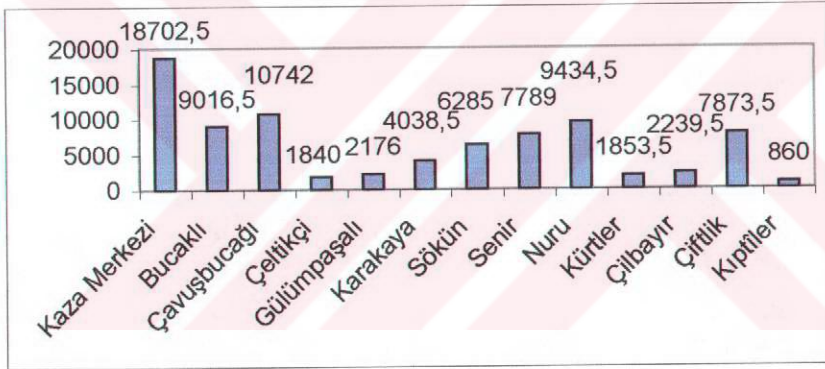
de bulunmamaktadır³⁹. Ayrıca yetim kalanlardan vergi alınmadığı görülmektedir. Amele olanlardan vergi-yi mahsusa alındığı kaydedilmiştir. Ancak bunlardan aşar vergisi alındığına dair bir kayıt mevcut değildir⁴⁰. Bu da amelelerin az miktarda az miktarda gelir elde ettiklerini göstermektedir. Tahsil yapanlardan da vergi alınmadığı görülmektedir⁴¹. İlkokul öğretmeni olduğu anlaşılan Bucaklı karyesinde 31. hanede oturan Hüseyin oğlu Molla Mehmed'den vergi alınmadığı görülmektedir⁴².

Hiç malı mülkü olmayanlar yazılırken “emlâki, hayvanad ve temettuatı olmayub merkumun ahırın ianesiyle idare olduğu” gibi ibareler bulunmaktadır⁴³.

F-VERGİ DAĞILIMI

Defterde karyelerin sonunda toplam vergi-i mahsusa ve toplam temettuat verilmiştir. Ancak toplamalarda hatalar yapıldığı da anlaşılmaktadır. Değerlendirmeler yapılırken hesaplama sonucu elde edilen veriler dikkate alınacaktır.

Grafik 19 : Toplam verginin karyelere dağılımı(gr)

Defterin sonunda vergi-yi mahsusa toplamı 42777 olarak yazılmıştır. Karyelerin sonundaki toplamlar hesaplanarak elde edilen sonuç 42052,5 kuruştur. Hanelerin vergilerini tek tek toplayarak elde edilen rakam en doğru sonuç olarak kabul edilmiştir. Bu da 42374 kuruştur. Defterin sonundaki rakam yazılırken 403 kuruş fazla yazılmıştır. Ancak karyelerin sonunda yazılan toplamlar bir araya getirildiğinde toplam 321,5 kuruş eksik çıkmaktadır.

“Vergi-i Mahsusa”, “Aşar-ı Seneviyesi” ve “Resm-i Aded-i Ağnam” olarak belirtilen vergilerin toplamı göz önüne alınırsa kaza merkezinden 18702,5, Bucaklı’dan 9016,5, Çavuşbucağı’ndan 10742, Çeltikçi’den 1840, Gülümpeşali’den 2176, Karakaya’dan 4038,5,

³⁹ BOA, ML. VRD. TMT., No:10569, s. 65.

⁴⁰ BOA, ML. VRD. TMT., No:10569, s. 17,19.

⁴¹ BOA, ML. VRD. TMT., No:10569, s. 36.

⁴² EK: 2.

⁴³ BOA., ML. VRD. TMT., No:10569, s. 65, 70, 74.

Sökün'den 6285, Senir'den 7789, Nuru'dan 9434.5, Kürtler'den 1853.5, Çilbayır'dan 2236.5, Çiftlik'ten 7873,5 ve Kıptîler'den 860 kuruş olarak alındığı hesaplanmaktadır.

Hicrî 1260 (Miladi 1844) yılında Silifke kazasından alınan vergi toplamı 55300.5 kuruş olarak hesaplanmaktadır. Bunun 18702.5 kuruşu merkez kasabadan alınmıştır. Bu oran kaza toplamının % 34'ünü oluşturmaktadır. En az vergi ödeyen ise kaza merkezinde yerleşmiş oldukları belirtilen Kıptî ahalidir.

SONUÇ

Çalışmanın konusu, Silifke Temettuat Defterinin incelenerek değerlendirilmesidir. Maliye teşkilâtının ülke ihtiyaçlarına cevap verebilmesini sağlamak için yapılan ıslahatlar çerçevesi içerisinde çok önemli bir düzenleme de temettuat defterlerinin hazırlanmasıdır.

Temettuat defterleri, ülkedeki mevcut kaynakların haneler bazında alınarak tespit edilmesi ve herkesten kazancına göre vergi alınabilmesi için düzenlenmiştir. Daha önce vergiler yerleşim birimlerine göre belirlenmekte, bu belirlenen vergi o yerleşim birimindeki hane sayısına bölünmektedir. Bu durum bazı sorunlara sebep olmuştur. Çünkü farklı değerde mülke ve gelire sahip olan insanlardan aynı vergiyi almak, mâlî durumu iyi olmayan insanları zor durumda bırakmaktadır. Temettuat defterlerinin düzenlenmesiyle hem insanların sahip oldukları gelir kaynaklarını ayrıntılı olarak tespit etmek, hem de vergi alımında adaletli davranmak hedeflenmiştir.

Ancak kayıtlarda görülen yanlışlıklar her zaman hedeflenen kazanca göre vergi alımının gerçekleşemediğini göstermektedir. Bu durum yeterince itina gösterilmediği, ayrıca yolsuzluk da yapıldığı ihtimalini ortaya koymaktadır.

Silifke kazası, 1844-45 yıllarında Konya eyaletinin İçel sancağına bağlı, 12 karyeden meydana gelen bir kazadır. Silifke Temettuat Defteri, yazılı 153 sayfa, boş 3 sayfa olmak üzere, toplam 156 sayfadan oluşmaktadır. Defterin başında “Konya eyaletinin Havî olduğu kazalardan İçel kaimmakamlığı dahilinde kain Silifke kazasının kasaba bölgesinde sakin ehl-i İslâm’ın arazi hayvanad ve temettu’u mikdarını mübeyyin defterdir” şeklinde Silifke’nin konumunu ve nereye bağlı bir idarî birim olduğunu belirten bir ibare bulunmaktadır.

Deftere göre Silifke’de yaşayan halkın en fazla uğraştığı faaliyet ziraat ve hayvancılıktır. Bunun yanında defterde farklı faaliyetlerle uğraşanlar olduğu da kaydedilmektedir. Bunlar çobanlık, hizmetkârlık, amelelik gibi işlerin yanı sıra kalaycılık, dülgerlik gibi zanaatlardır. Ayrıca az olmakla birlikte ilim erbabının varlığından da bahsedilmektedir.

Defter kayıtlarında, “Vergi-i Mahsusa”, “Aşar-ı Seneviye”, Resm-i Ağnam” olarak alınan vergilere dair kayıtlar bulunmaktadır. Vergi-i mahsusa, muaf tutulanlar hariç her haneden alınmıştır. Ancak bu vergi alınırken hangi kıstasların esas alındığı konusunda bir kesinlik yoktur. Genel olarak bu verginin hane reisinin kazancına göre alındığı anlaşılmaktadır. Bu verginin mal ve kazançlara göre alındığı kayıtlarda görülmekte, ancak bazı düzensizlikler göze çarpmaktadır. Bu durum, defterler hazırlanırken görevlilerin

yeterince itina gösteremediklerini ya da konu ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşündürmektedir. Ayrıca yolsuzluk veya keyfîlik de söz konusudur.

Kazada yaşayan ahalinin %90'ı Müslüman, %10'u ise gayri Müslim'dir. Ayrıca Merkez kasabada yerleşmiş olduğu belirtilen Ehl-i İslâm Kıptî ahaliden bahsedilmektedir. Çiftlik isimli yerleşim biriminde yaşayan insanlardan “Gayri-Müslim Rum” olarak bahsedilmektedir.

Silifke'de iktisâdî hayat tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Toplam gelirin %91'i ziraatten sağlanmaktadır. Hayvancılıktan elde edilen gelir ise toplam gelir içerisinde %4'lük bir orana sahiptir. Hayvancılık yoğun olarak yapılmasa da küçümsemeyecek düzeydedir. Ziraat için gerekli olan öküz kazada en fazla yetiştirilen hayvandır. Bunun yanı sıra küçükbaş hayvancılık yapılmakta, özellikle önemli miktarda keçi beslenmektedir.

Tanzimat ile uygulamaya konan reformlardan birisi de vergi gelirlerinin artırılması için uygulanan sistemdir. Bu amaçla arazi mal ve mülk sayımı ve bundan elde edilen gelirler temettu' sayımı ile ortaya konmuştur. Bu sayım da vergi tahsili konusunda yeni bir merhale olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

ARŞİV VESİKALARI

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Maliye Varidatı Temettuat Defterleri, **Silifke Temettuat Defteri**, No: 10569.

TETKİK ESERLER

ADIYEKE, Nuri, “Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamnâme Örnekleri”, **OTAM**, S: 11, Ankara 2000.

AKBAL, Fazıla ,1831, Tarihinde Osmanlı İmparatorluğunda İdarî Taksimat ne Nüfus, **Belleten C. XV.** , S. 60,TTK Basımevi, Ankara 1951.

ASLAN, İzzet, **Silifke Tarihi**, Adana 1988.

BARKAN, Ömer Lütfi, “Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi”, **Türkiyat Mecmuası C. X.**, İstanbul 1953.

BAYKARA, Tuncer, **Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I**, Ankara 1995.

ÇADIRCI, Musa, **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1997.

ÇIPLAK, Mustafa Necati, **İçel Tarihi**, Ankara 1968.

DEMİRTAŞ, Ali, **İçel İli İncelemeleri**, Ankara 1995.

ERYILMAZ, Bilal, **Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme**, İşaret Yayınları:54 , İstanbul 1992.

EVLIYA ÇELEBİ, **Seyahatnâme C. IX.**, Tertib, Tanzim, Tashih ve Sadeleştirme: Mümin ÇEVİK, Üçdal Neşriyat, Dizgi-Baskı: tasvir Matbaası, İstanbul 1985.

GÜRAN, Tevfik, **“Osmanlı Tarım Ekonomisi (1840-1910)**, İ.Ü. İktisat Fakültesi, Türk İktisat Tarihi Yıllığı, S:1, İstanbul 1987.

IŞIK, Şevket, “Tarihsel Coğrafya Açısından Temettuat Defterlerinin Değerlendirilmesi ve Akçay Havzası Örneği”, **Ege Coğrafya Dergisi** S:10, İzmir 1999.

İçel İl Yıllığı, İçel Valiliği, 1967.

KARPAT, Kemal H., **Ottoman Population 1830-1914, Demographic and Social Characterists**, Londra 1985.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., “Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettu Defterleri”, **Belleten LIX.**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1996.

MANSEL, Arif Müfid, **Silifke Kılavuzu**, Maarif Matbaası, İstanbul 1943.

ÖZTÜRK, Said, **Tanzimat Döneminde Bir Anadolu Şehri Bilecik**, Kitabevi Yayınları No:44, İstanbul 1996.

PAKALIN, M. Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, Millî Eğitim Basımevi, İkinci baskı, İstanbul 1971.

SÜLEYMAN SUDİ, **Osmanlı Vergi Düzeni (Defter-i Muktesid)**, (haz. Mehmet Ali ÜNAL), Isparta 1996.

ŞENER, Abdüllatif, **Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Reformları**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1992.

TABAKOĞLU, Ahmet, **Türk İktisat Tarihi**, 2. Baskı, İstanbul 1994.

TEKİNDAG, Şehabeddin, “Silifke”, **İ.A. C. X.** , Devlet Kitapları, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1993.

ÜLKEN, Yüksel, “Türk Ekonomisinde Tarım Sanayi Dengesizliği ve Kur Politikası”, **İÜİF**, Prof Dr. Süleyman Barda’ya Özel Sayısı, İstanbul 1988, s. 312.

EKLER

[illegible]

Macmillan und der Senats Terminen Terminen - 93947

SANCAKÇIÇEL		Yerleşim Mahallesi										Ağaç (Rutamed Olarak Bir Sende Varmış Olduğu)										Resmî Adı										Mevzu Tala										Perde Tala										Bölge										Sistem Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanımları										Ağaç Çikleten										Kırpuz Tanımları										Düzen Tanımları										Ayarlar										Sistem Tanımları										Kırpuz Tanıml									
-------------	--	--------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EK:4

[illegible]

EK: 5

[illegible]

KARTESLER			İSİMLER			Gümrük			Hırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah			Sırah		
-----------	--	--	---------	--	--	--------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--	-------	--	--

[illegible]

[illegible]

EK:10

[illegible]

[illegible]

Macraufundat Bir Serede Tahminen Yemekturadi : 12650

Eyalet:KONYA

Sancak:ÇEL

Kaza : SİLİFKE

Karyeler

MERKEZ KASABA

BUCAKLI

ÇAVUŞBUCAĞI

ÇELTİKÇİ

GÜLÜMPAŞALI

KARAKAYA

SÖKÜN

SENİR

NURU

KÜRTLER

ÇILBAYIR

ÇİFTLİK

KIPTİLER

SİLİFKE TOPLAMI

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

15

42

12

10

20

29

37

54

10

12

42

15

423

Vergil Mahsusa

Hane Sayısı

423

Eyalet/Konya	Mevzu Tutarı	Ayrıca İle Ziraat Eyaletleri	Perde Tutarları	Bağ	Dahun Tutarları		Bölge	Susam Tutarları	Faslıdyn Tutarları	Karpuz Tutarları	Sığırın	İncir Ağacı	Zeytin Ağacı	G. M. T.	Çiftliklerin	Arslan	Han Odası	Dükkan	Majlana																				
					Dahun	Topl.														Dahun	Topl.																		
SİLİFKE TOPLAMI	285090	55533	23875	50605	1745	18365	13840	31965	22	2130	1315	3445	18,5	730	500	1230	27	450	875	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285					
KİPTİLER	600	88020	1																																				
ÇİFTLİK	35340	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
ÇİLBAYIR	58	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
KÖRTLER	9.	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
NURU	187	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
SENİR	368	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
SÖKÜN	135	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
KARAKAYA	153	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
GÜLÜMPAŞALI	153	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
ÇELTİKÇİ	100	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
ÇAYUSBUCAĞI	1037	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
BUCAKLI	581	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
MERKEZ KASABA	1207	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285
Kanyeler	1207	62540	100	220	568	32,6	9	42	50,6	18,6	730	500	1230	22	6440	150	5100	11440	20	1420	1050	2470	10	630	345	875	8	206	180	425	78	530	1305	345	3245	2810	280	570	285

[illegible]

۱- خطه من بنده
 ۲-

اشتغال در معاد الدائم شد تا بقیت بر
 بهشت و در بندگی الهی
 ۱- ایام
 ۲- ایام
 ۳- ایام
 ۴- ایام
 ۵- ایام
 ۶- ایام
 ۷- ایام
 ۸- ایام
 ۹- ایام
 ۱۰- ایام
 ۱۱- ایام
 ۱۲- ایام
 ۱۳- ایام
 ۱۴- ایام
 ۱۵- ایام
 ۱۶- ایام
 ۱۷- ایام
 ۱۸- ایام
 ۱۹- ایام
 ۲۰- ایام
 ۲۱- ایام
 ۲۲- ایام
 ۲۳- ایام
 ۲۴- ایام
 ۲۵- ایام
 ۲۶- ایام
 ۲۷- ایام
 ۲۸- ایام
 ۲۹- ایام
 ۳۰- ایام
 ۳۱- ایام
 ۳۲- ایام
 ۳۳- ایام
 ۳۴- ایام
 ۳۵- ایام
 ۳۶- ایام
 ۳۷- ایام
 ۳۸- ایام
 ۳۹- ایام
 ۴۰- ایام
 ۴۱- ایام
 ۴۲- ایام
 ۴۳- ایام
 ۴۴- ایام
 ۴۵- ایام
 ۴۶- ایام
 ۴۷- ایام
 ۴۸- ایام
 ۴۹- ایام
 ۵۰- ایام
 ۵۱- ایام
 ۵۲- ایام
 ۵۳- ایام
 ۵۴- ایام
 ۵۵- ایام
 ۵۶- ایام
 ۵۷- ایام
 ۵۸- ایام
 ۵۹- ایام
 ۶۰- ایام
 ۶۱- ایام
 ۶۲- ایام
 ۶۳- ایام
 ۶۴- ایام
 ۶۵- ایام
 ۶۶- ایام
 ۶۷- ایام
 ۶۸- ایام
 ۶۹- ایام
 ۷۰- ایام
 ۷۱- ایام
 ۷۲- ایام
 ۷۳- ایام
 ۷۴- ایام
 ۷۵- ایام
 ۷۶- ایام
 ۷۷- ایام
 ۷۸- ایام
 ۷۹- ایام
 ۸۰- ایام
 ۸۱- ایام
 ۸۲- ایام
 ۸۳- ایام
 ۸۴- ایام
 ۸۵- ایام
 ۸۶- ایام
 ۸۷- ایام
 ۸۸- ایام
 ۸۹- ایام
 ۹۰- ایام
 ۹۱- ایام
 ۹۲- ایام
 ۹۳- ایام
 ۹۴- ایام
 ۹۵- ایام
 ۹۶- ایام
 ۹۷- ایام
 ۹۸- ایام
 ۹۹- ایام
 ۱۰۰- ایام

بد لکھنؤ قریب در سندھ و طوق اعانتک اوعلى احمد اعانتک المدن ارض و سیدانانہ و متعانی

۱۲۰ فضیله و زبردت کشف اودین
 ۱۳۰ نذایق و بوی خوشی نذایق
 ۱۴۰ سبک و سحر و بوی خوشی
 ۱۵۰ غنچه و بوی خوشی
 ۱۶۰ غنچه و بوی خوشی
 ۱۷۰ غنچه و بوی خوشی
 ۱۸۰ غنچه و بوی خوشی
 ۱۹۰ غنچه و بوی خوشی
 ۲۰۰ غنچه و بوی خوشی
 ۲۱۰ غنچه و بوی خوشی
 ۲۲۰ غنچه و بوی خوشی
 ۲۳۰ غنچه و بوی خوشی
 ۲۴۰ غنچه و بوی خوشی
 ۲۵۰ غنچه و بوی خوشی
 ۲۶۰ غنچه و بوی خوشی
 ۲۷۰ غنچه و بوی خوشی
 ۲۸۰ غنچه و بوی خوشی
 ۲۹۰ غنچه و بوی خوشی
 ۳۰۰ غنچه و بوی خوشی

قصیدہ فریدرشد سندھ عثمانی ادغلی حاکم ادریس بیواناہ و قمتھا تحت

اولی
 مصادیق
 راجع
 ۱۸
 بنده
 یار
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

قصبة فريد سده و طفي اعلیٰ و صطفیٰ ملک الملک ارض صیدانه و غنماحت

[illegible]

جرجند ...

إله وعما في

فان يري
ارسله وكي
داني

پرسش نمائے

ਗਲਪ
ਗਲਪ
ਗਲਪ

إِنَّا لَهُ وَثِقَالٌ

۱۰۰

॥१॥
॥२॥
॥३॥
॥४॥

و غنای

خالفه
راي

منه سابق و بعدی و کتب معتبره از هر دو در هر دو کتب
 ۱۴۵

قیۃ فیہ و سجد سندہ و سجد او غنی و سجدی ملک

[illegible]

مؤرخہ برصغیر
۱۹۲۸ء

اے درویش! دلدادہ بنو

منہ سائنس و برقی مانیٹرنگ
۱۱۵ درمیان اور دینی

۱۱۱۱

فِيهِ مُنِيرٌ كَسَنَدٍ مَلِكٌ مُجَرِّدٌ عَلَى عِلْيَتِكَ اَمْلِكْ وَارْحُ وَصِيدَانَا وَغَنَائِي

(Handwritten signatures and names)

بدر عندہ ہر روز عیسا
۱۷.۴ غنیمت

موسیقی اور ادب

سابقہ و بڑے کتب خانوں میں

ॐ ॐ

قبره و مدبره که سند بنی ابراهیم و علی محمد و ارض و صیدانه و غنای

[illegible]

محمد بن عبد الرحمن بن محمد
١٢٦٠

منه بانی و بر کسی حق نیست بر این حق و بر سبب این

عجله ارباب فاضلین

فیه فیروز کد سده از سلطنت اهلک و از فرزند پادشاه علی محمد غنای

— علیحدہ صفحات

۱۰۱ حفظ رطوبت با لایه های آهک و گچ

سند سابقہ دیہہ کے قریب کھدائی ہوئی ہے

اعلیٰ سرکردہ علامہ اولاد پیرزادہ
میر تقی اقصیٰ

فیروزه فزیدہ سکندر عثمانی اولی عثمانی اولاد کے وارضہ و بعد ان کے اولاد میں منسلک

افضل مفتي مدرب
تمتع

۵۱/ حضرتگار ابرہہ کا صف اور بیعت

[illegible]

اعطاء در معالجه اولاد بزرگ و بچہ
اولیہ

قیما وزیر کد سندھ احمدک اوغلی و صوفی نعل الملک وارض و صیدانار امیریپ فتاح

افضل کے مفتی مدد
مفتی

2. TO THE SECRETARY OF THE ARMY
WASHINGTON, D.C.

ایستاد سرکار اورینج و پیران

۱۰۰۰
۱۰۰۰
۱۰۰۰

ارض و صیدان و قنقار

ایک

ایستاد سرکار اورینج و پیران

۹۱۱۱
۹۱۱۱
۹۱۱۱

ایستاد سرکار اورینج و پیران

۱۰۰۰
۱۰۰۰
۱۰۰۰

ارض و صیدان و قنقار

ایک

۹۹۰
۹۹۰
۹۹۰

۱۰۰۰
۱۰۰۰
۱۰۰۰

ارض و صیدان و قنقار

۱۰۰۰
۱۰۰۰
۱۰۰۰

۷۸۰
۷۸۰
۷۸۰

۱۰۰۰
۱۰۰۰
۱۰۰۰

ارض و صیدان و قنقار

۱۰۰۰
۱۰۰۰
۱۰۰۰

۹۹۱۱
۹۹۱۱
۹۹۱۱

۹۹۱۱
۹۹۱۱
۹۹۱۱